

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

KIRSAL ALANDA YAŞAYAN ADIYAMANLI KADINLARIN GÜÇLENDİRİLMESİ ARAŞTIRMA RAPORU

KINALI ELLER BAKIRA CAN VERDİ

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

ÇSGB
T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIğI

"Bu yayın Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti'nin mali katkısıyla hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden yalnızca İpekyolu Kalkınma Ajansı sorumludur ve bu içerik hiçbir şekilde Avrupa Birliği veya Türkiye Cumhuriyeti'nin görüş ve tutumunu yansıtmamaktadır."

Proje Adı

Kımalı Eller Bakıra Can Verdi

Saha Araştırma Raporu

Kırsal Alanda Yaşayan Adıyamanlı Kadınların Güçlendirilmesi
Araştırma Raporu

Raporu Hazırlayan

Eylül Araştırma

Danışmanlık Tanıtım Hizmetleri Ticaret Ltd.Şti.-Adana

Kapak Fotoğraf

Fikriye YILDIRIM

Tasarım ve Baskı

Gündüz Matbaa ve Dijital Baskı Merkezi
Adıyaman

2017

Bu raporun hazırlanmasında öncelikle “Kınalı Eller Bakıra Can Verdi” projesinin hazırlanması ve yürütülmesinden sorumlu olan İpekyolu Kalkınma Ajansı çalışanlarından Adıyaman Yatırım Destek Ofisi Uzmanı Pınar DUMAN'a, Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi Uzmanı Cihan ARDİLİ'ne, projenin uygulandığı Adıyaman'ın Samsat ilçesinde Kınalı elleriyle bakırlara can veren Samsatlı Kadınlara, proje iştirakçileri arasında yer alan Adıyaman Üniversitesi Rektörlüğü'ne ve proje süresince desteğini esirgemeyen Adıyaman Üniversitesi'nden Doç.Dr. Nazif ÇALIŞ'a, düzenlenen çalıştay ve panele katılan tüm kamu kurumu personeli ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerine teşekkür ederiz.

İpekyolu Kalkınma Ajansı

BoŞ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

I. İÇİNDEKİLER

I	İçindekiler	i
II	Tablolar Listesi	ii
III	Şekiller Listesi	iii
1	Giriş	1
2	Kapsam ve Yöntem	5
2.1	Araştırmanın Kapsamı	5
2.2	Araştırmanın Yöntemi	7
3	Demografik Bilgiler	9
4	Ekonomik ve Sosyal Yapı	21
4.1	Ekonomik Yapı	21
4.2	Sosyal Yapı	29
5	Kadınların Girişimciliğe Bakış Açısı	41
6	Demografi Alt Ölçekleri Bakımından Girişimcilik	47
7	Çalıştay Sonuç Değerlendirmesi	67
8	Mevcut Sorunlar ve Çözüm Önerileri	71
9	Kaynakça	77

BoŞ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

II. TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Anketin uygulandığı ilçeler, görüşülen kişi sayısı ve yüzde oranları	6
Tablo 2. Çalışmaya katılan kadınların yaş ve medeni durum dağılımları.....	11
Tablo 3. Çalışmaya katılan kadınların yaşadıkları yer ve medeni durum dağılımları	12
Tablo 4. Görüşülen kişilerin yaş grupları bakımından evlenme yaşları	13
Tablo 5. Medeni durum ve eğitime devam etme isteği	18
Tablo 6. Yaş grupları ve eğitime devam etme isteği	18
Tablo 7. Adıyaman ve Türkiye Geneli toplam çalışan sayıları	22
Tablo 8. Adıyaman ve Türkiye Geneli toplam kadın çalışan sayıları	22
Tablo 9. Adıyaman ve Türkiye geneli tarımsal faaliyetlerde toplam çalışan sayıları	22
Tablo 10. Adıyaman ve Türkiye geneli tarımsal faaliyetlerde toplam kadın çalışan sayıları..	23
Tablo 11. Parayı değerlendirme konusunda kadınların alternatif düşünceleri	34
Tablo 12. Çalışmaya Katılan Kadınların Girişimciliğine Bakış Açılımları.....	43
Tablo 13. Çalışmaya Katılan Kadınların El Becerilerini Ticarete Dönüştürme İstekleri	45
Tablo 14. Çalışmaya Katılan Kadınların Ticarete Bakış Açılımları.....	45
Tablo 15. Yaş grupları bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları	47
Tablo 16. Medeni durum bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları	50
Tablo 17. Eğitim durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları	52
Tablo 18. Meslek durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları	57
Tablo 19. Çalışmaya katılan kadınların aldıkları mesleki eğitimler	62
Tablo 20. Çalışmaya katılan kadınların mesleki eğitim aldıkları kurumlar	63
Tablo 21. Çalışmaya katılan kadınların mesleki eğitim alma istekleri.....	64

BoŞ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

III. ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Adıyaman İli haritası.....	5
Şekil 2. Çalışmaya katılan kadınların yaş aralıkları ve yaş dağılımları.....	9
Şekil 3. Çalışmaya katılan kadınların medeni durum dağılımları	10
Şekil 4. Çalışmaya katılan kadınların evlenme şekilleri	11
Şekil 5. Çalışmaya katılan kadınların çocuk sayısı dağılımları	14
Şekil 6. Çalışmaya katılan kadınların hanehalkı yapısı dağılımları	15
Şekil 7. Çalışmaya katılan kadınların hanehalkı nüfusu dağılımı	16
Şekil 8. Çalışmaya katılan kadınların eğitim durumları dağılımı	17
Şekil 9. Çalışmaya katılan kadınların okula devam edememe nedenleri.....	19
Şekil 10. Çalışmaya katılan kadınların meslek dağılımı.....	24
Şekil 11. Çalışmaya katılan kadınların eşlerinin meslek dağılımı.....	25
Şekil 12. Çalışmaya katılan kadınların hanehalkı aylık gelir dağılımları	26
Şekil 13. Çalışmaya katılan kadınların sosyal güvenceleri.....	27
Şekil 14. Çalışmaya katılan kadınların aldıkları sosyal yardımlar	28
Şekil 15. Çalışmaya katılan kadınların göç etme durumları	30
Şekil 16. Çalışmaya katılan kadınların nereden göç ettikleri.....	30
Şekil 17. Çalışmaya katılan kadınların göç etme nedenleri.....	31
Şekil 18. Evin geçimini kimin sağladığı durumu dağılımı.....	32
Şekil 19. Çalışmaya katılan kadınların parayı değerlendirme şekilleri	33
Şekil 20. Çalışmaya katılan kadınların konut mülkiyet durumları	34
Şekil 21. Çalışmaya katılan kadınların yaşadığı konut yapısı dağılımları	35
Şekil 22. Çalışmaya katılan kadınların yaşadığı konutta bulunan oda sayıları dağılımı	36
Şekil 23. Çalışmaya katılan kadınların evlerinde bulunmayan araç gereçler	37
Şekil 24. Çalışmaya katılan kadınlar açısından kadının görevleri.....	38
Şekil 25. Çalışmaya katılan kadınlar açısından erkeğin görevleri.....	39
Şekil 26. Çalışmaya katılan kadınlar açısından evde karar alma durumu	40
Şekil 27. Çalışmaya katılan kadınların “Girişimcilik” kelimesinden haberdar olma durumu ...	42
Şekil 28. Çalışmaya katılan kadınların el becerileri durumları	44
Şekil 29. Çalışmaya katılan kadınlar açısından girişimci olmada en önemli faktörler.....	65

BoŞ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

1. GİRİŞ

Kırsal kalkınma, kentleşmenin yoğun olmadığı, nüfus yoğunluğunun düşük, ekonomik hayatın genellikle tarım üzerine kurulu, dezavantajlı yaşam ve çalışma ortamlarına sahip olan kırsal alanlarda hayat standartlarının ve gelir düzeylerinin yükseltilmesi ve de refahın artırılması için uygulanan faaliyetlerin bütünüdür. Doğal koşulların ve geleneksel değerlerin hayatın şekillendirilmesinde etkin olduğu ve eğitim, sağlık, haberleşme gibi sosyal imkanların yeterince gelişmemiş olduğu yerleşim birimlerinde yaşam koşullarının iyileştirilmesi, ekonomik ve sosyal imkanların artırılması yine kırsal kalkınmanın öncelikleri arasında yer almaktadır. Türkiye'de kırsal alanlarda kalkınma faaliyetleri ve kırsal nüfusun yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar, Cumhuriyetin kuruluş yıllarına kadar gitmektedir. 2000'li yıllara kadar kalkınma planları ve projeleri ile tarım ve hayvancılığın geliştirilmesi, sulama, sulu alanın ıslahı, köy yolları yapımı, orman yolları yapımı, içme suyu göletleri yapımı, içme suyu sağlanması, tarımsal ve hayvansal üretimin artırılması, ağaçlandırma faaliyetleri gibi alanları kapsamakta iken günümüzde kırsal kalkınmanın yolu bu eylemlere ek olarak kırsalda eğitimin iyileştirilmesi, sosyal imkanların artırılması ve ekonomik kalkınmanın sağlanmasından geçmektedir (Can ve Esengün, 2007).

21. yüzyılda kırsal alanda ekonomik kalkınmanın sağlanması, yerel aktörlerin projeler geliştirerek hem eğitim anlamında hem de ekonomik anlamda desteklerini artırmaları ile doğru orantılıdır. Gelişmekte olan ülkelerde kırsal kalkınma çabalarında istenilen sonuçların alınabilmesi için kırsalda dezavantajlı olan kadınların ekonomik hayatta büyük ölçüde yer alması gerekmektedir. Kırsal alanda yaşayan kadınların ekonomik hayata katılım oranlarını yükseltmek için ekonomik, sosyal ve eğitim düzeylerinin artırılarak kadının güçlendirilmesi gerekmektedir. Kırsal alanda kadının güçlendirilmesi yoksulluk, eğitim, sağlık, tarımsal üretim, girişimcilik, pazarlama, örgütlenme, sosyal güvenlik gibi güçlenmeyi güvence altına alacak birçok faktöre ilişkin sorunların çözülmesi ile mümkündür.

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

CSGB
T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Kadınların yoksullaşmalarındaki en önemli faktörlerden birisini toplumsal cinsiyet temelli eşitsizlikler oluşturmaktadır. Özellikle kırsal kesimde aile reisliği, toprak sahipliği, mülk yönetmeyle, iş kurma ve yürütmedeki toplumsal cinsiyet temelli eşitsizlikler kadının önündeki engeller olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, stratejiler geliştirilirken, haklar temelinde ve güçlendirici bir yaklaşım benimsenmelidir (Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi, Ulusal Eylem Planı (2012 - 2016). T.C. Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı. 2012 –Ankara ISBN: 978-605-4672-15-8). Günümüz koşullarında kırsal kesimde yaşayan kadınlara yönelik projelerin öncelikle okuma-yazma öğretme, beceri geliştirme ve pazara yönelik üretim temelinde gelir getirme amacına dayandırılması konusu yaşam düzeyinin yükseltilmesi açısından büyük önem kazanmıştır (Özgen ve Ufuk 2000).

Kırsaldaki kadınların tarım ve hayvancılıkla ilgili yaptıkları işler ve ev işleriyle ilgilenmeleri toplum nezdinde işten sayılmamaktadır. Kırsal kesimde yaşayan kadınlar tarımsal üretime çoğu zaman erkeklerden daha fazla katkı sağlamalarına karşın üretim süreci ve sosyo-ekonomik yaşamdaki rol ve katkıları göz önüne alınmamakta, gerçekleştirdikleri üretim resmi kaynaklara yansımamaktadır (Özgen ve Ufuk 2000). Eğitim düzeyinin düşüklüğu, toplumun önyargıları, cinsiyet eşitsizliğinin yüksek olması gibi etkenler, kadının kırsal kalkınmadaki rolü ve işlevini zayıflatmaktadır. Halen nüfusun dörtte birinin kırsal alanda yaşadığı ve tarımda istihdam edildiği ölkemizde, öncelikle kırsal alanda kadınlara yönelik farkındalık ve bilinç yükseltme çalışmaları yapılarak ekonomik anlamda da güçlenmeleri için girişimcilik faaliyetlerinin önü açılmalıdır (<http://www.edirneyenigun.com/haber/14946/kirsalda-gelisim-girisimcilikle-saglanacak.html> E.T.:11.07.2017)

Girişimcilik yenilikleri yakalama, fırsatları değerlendirme ve tüm bunların hayata geçirilme sürecidir. Eskiden kadınların toplumdaki statüsü açıkça el işi veya ev işi yapmak ile sınırlanmış iken Sanayi Devrimi'nden sonra günümüze kadar görev tanımlarında anlamlı değişimler olmuş, kadınlar da önlerine çıkan bazı zorluklara rağmen artık çalışma yaşamında aktif bir şekilde faaliyet göstermeye başlamışlardır (Gümüşsoy v.d. 2016).

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

CSGB
T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Ülkemizde kadın girişimcilerle ilgili yapılan çalışmalar neticesinde kadının rolleri konusunda toplumun kalıplaşmış düşüncelerinin olması, kadınların girişimcilik konusunda eğitim almamış olmaları, ailelerinin tepkisi, iş yüklerinin çok olması, finansal destek bulma konusunda zorluk yaşamaları, kadınların güven oluşturabilmek için erkeklerden daha fazla uğraşmak zorunda kalması gibi bazı ortak sorunlar ortaya çıkmıştır (Can, 2007). Eğitim ve sosyo-ekonomik yönden kentlerde yaşayan kadınlara oranla daha dezavantajlı olan kırsal alanlarda yaşayan kadınlar için girişimcilik konusu daha büyük sorun haline gelmektedir.

Avrupa nüfusunun %52'sini kadınlar oluştururken, ticaretle uğraşan kadınların oranı %34,4'tür. Avrupa'da yeni girişimcilerin %30'unu kadın girişimciler oluşturmaktadır. Avrupa'da kadın girişimciliğinin özendirilmesi ve sayının artırılması ekonomik büyüme için önemli bir olgu olarak görülmektedir. (<https://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/we-work-for/women.en> E.T.15.07.2017). Türkiye'de ise bu rakamlar incelendiğinde nüfusun %49,82'sini kadınlar oluştururken, girişimci kadınların oranı ise %8,1'dir (TÜİK, Girişimcilik 2015). Çalışan kadınların %9,9 'u (802 bin) işveren veya kendi hesabına çalışmaktadır. Çalışan erkeklerin ise %26,1'i girişimci (işveren veya kendi hesabına çalışan) olarak gözlenmektedir (TÜİK, İstatistiklerle Türkiye 2015).

2016 yılı verilerine göre, TRC1 bölgesinde 15 yaş üstü kadın nüfusun %19,3'ü işgücüne katılmakta, %15,4'ü istihdam edilmektedir. Erkek nüfusunun ise %71,7'si işgücüne katılmakta %62,6'sı istihdam edilmektedir. Kadınlarda işsizlik oranı %20,4 erkeklerde ise %12,6'dır.

Bu rakamlar değerlendirildiğinde ülkemizde erkeklere göre kadınların istihdam ve girişimcilik oranlarının düşük olduğu, Avrupa birliği ortalamasına göre kadın girişimciliğinin de oldukça gerilerde olduğu görülmektedir. Avrupa Birliği'nde erkek girişimcilere kıyasla daha düşük olan kadın girişimci oranını artırma gerekliliğinin farkında olan Avrupa Birliği ve Ulusal Hükümetler, kadın girişimciliğini özendirecek politika ve teşviklerle ilgili bir çerçeve hazırlama gereği duymuşlardır (Soysal, 2013).

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Türkiye'de de kadın girişimciliğinin desteklenmesi adına AB'nin Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında istihdam, eğitim ve sosyal politikalar olmak üzere üç ana alanda projeler üretilip hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Özellikle kadınlar ve gençler açısından istihdam fırsatları iyileştirilmiştir. Verilen danışmanlık hizmetleri ve uygun koşullara sahip banka kredilerinin de yardımıyla binlerce kadın girişimci işlerini büyötmüştür.

AB'nin Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında Adıyaman'ın Samsat ilçesinde hayata geçirilen “Kınalı Eller Bakıra Can Verdi” projesi kapsamında hazırlanan bu araştırma raporunda Adıyaman kırsalındaki kadınların yaş, cinsiyet, medeni durumu eğitim düzeyleri, gelir durumları vb. analiz edilerek kırsaldaki Adıyaman kadını profili ortaya konulmuştur. Kadınların aylık gelirleri, meslekleri, eşlerinin meslekleri, sosyal güvenceleri ve alınan yardım gibi ekonomik göstergeler sayılabilecek veriler ele alınmıştır. Çalışmaya katılan kadınların göç etme durumları, nereden göç ettikleri, göç etme nedenleri, evin geçimini kimin sağladığı, parayı ne şekilde değerlendirdikleri, oturdukları konut yapıları ve mülkiyet durumları, oda sayıları ile evde bulunmayan araç gereçler gibi sosyal göstergeler sayılabilecek veriler derlenmiştir. Yoksulluk, eğitim, sağlık, girişimcilik, pazarlama, örgütlenme gibi öncelik arz eden konularda karşılaşılan mevcut sorunlar ortaya konularak çözüm önerileri geliştirilmiştir. Yapılan saha çalışmasında kadının; ekonomik kalkınmaya katılımını arttırarak yaşam kalitesini yükseltmenin yanı sıra kadının güçlendirilmesi için sahip olduğu güçleri ortaya çıkarmak ve farkındalık oluşturmak hedeflenmiştir.

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

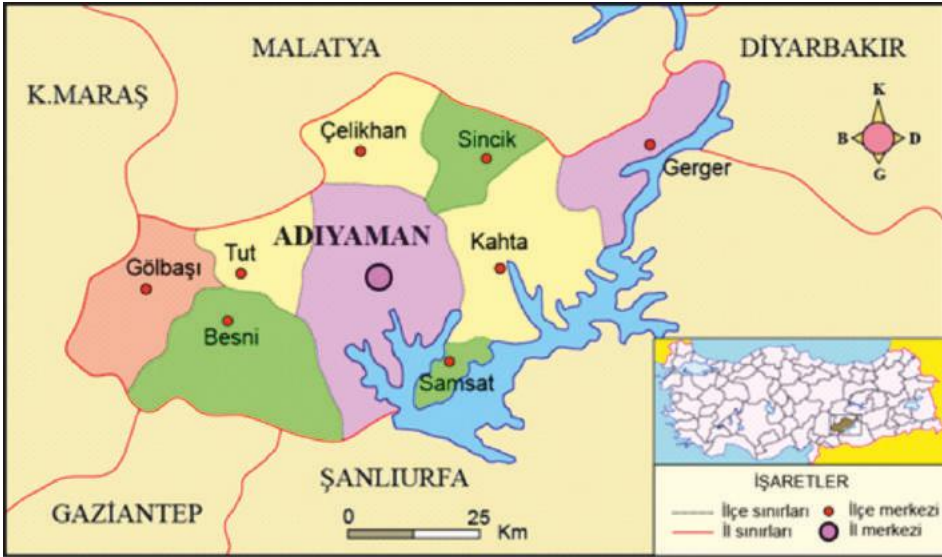

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

2. KAPSAM VE YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Avrupa Birliği Koordinasyon Daire Başkanlığı ve İpekyolu Kalkınma Ajansı tarafından yürütölen proje kapsamında Adıyaman ilinin kırsalında yaşayan kadınların (18-64 yaş) sosyal ve ekonomik profilini ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışmada mevcut durumun tespit edilmesi, iyileştirmelerin yapılması ve önceliklerin belirlenmesi amacıyla Adıyaman merkez kırsalı ve 8 ilçesinde toplam 472 kadın ile yüz yüze göröşmeler gerçekteştirilmiştir.

Şekil 1. Adıyaman İli haritası

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Örneklem seçimi tabakalı tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak yapılmış olup görüşülen kişilerden elde edilen bilgilerin Adıyaman kırsalının hem tamamını hem ilçelerini ayrı ayrı yansıtmaları amaçlanmıştır. Görüşülen kişi sayıları Adıyaman kırsalı ve ilçelerin nüfusları göz önüne alınarak belirlenmiştir. Anketin uygulandığı ilçeler ve görüşülen kişi sayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Anketin uygulandığı ilçeler, görüşülen kişi sayısı ve yüzde oranları

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Adıyaman Kırsalı	55	11,7
Kahta	156	33,1
Besni	79	16,7
Gölbaşı	69	14,6
Samsat	28	5,9
Gerger	25	5,3
Çelikhan	24	5,1
Sincik	19	4,0
Tut	17	3,6
Toplam	472	100,0

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

2.2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Anket Çalışması

Ek 1'de yer alan ankette demografik sorulara ek olarak çalışmaya katılan kadınlara evlenme şekli, okula gitmeme nedenleri, göç etme nedenleri, konut mülkiyeti ve konut yapıları, evde karar almada söz sahibi olma durumu, kadın ve erkeğin görevleri şeklinde sosyal hayat yaşam tarzlarını belirleyebilecek sorular sorulmuştur. Ayrıca kadın girişimciliğine dair 18 soruluk evet/hayır/fikrim yok şeklinde üçlü likert tipi girişimcilik testi uygulanmıştır. Bu sorulara ek olarak kadınların bir el becerileri olup olmadığı ve sahip oldukları el becerilerini ticarete dönüştürme istekleri soruları ankette yer almıştır. Girişimcilikle ilgili işletme kurma ve kurumsallaşma, satış, pazarlama, yönetim, üretim ve finans gibi alanlarda eğitim ihtiyaçları soruları ile iş kurma fikri ve istekleri sorularına yer verilmiştir.

Paydaş Analizi Çalıştırı

Paydaş analizi kapsamında düzenlenen çalışmaya Adıyaman Valiliği, Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı İl Müdürlüğü, Adıyaman İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, KOSGEB Adıyaman İl Müdürlüğü, Adıyaman Belediyesi, Adıyaman Genç Kuşak Girişimci Kadınlar ve İstihdam Derneği (AKİD), Adıyaman Sağlık Sen Kadın Kolları Başkanlığı, GAP İdaresi Çok Amaçlı Toplum Merkezi (GAP ÇATOM) Adıyaman Şubesi Müdürlüğü, GAP İdaresi Çok Amaçlı Toplum Merkezi Gerger Şubesi Müdürlüğü birimlerinden gelen yetkili kişiler katılım sağlamıştır. Çalıştayda saha izlenimlerine ilişkin bilgiler sunularak katılımcıların görüş ve önerileri alınmıştır. Kırsalda yaşayan kadınların karşılaştıkları sorunlar, bu sorunlara çözüm önerileri ve saha izlenimlerine ilişkin bilgiler katılımcılarla birlikte değerlendirilmiştir.

BoŞ

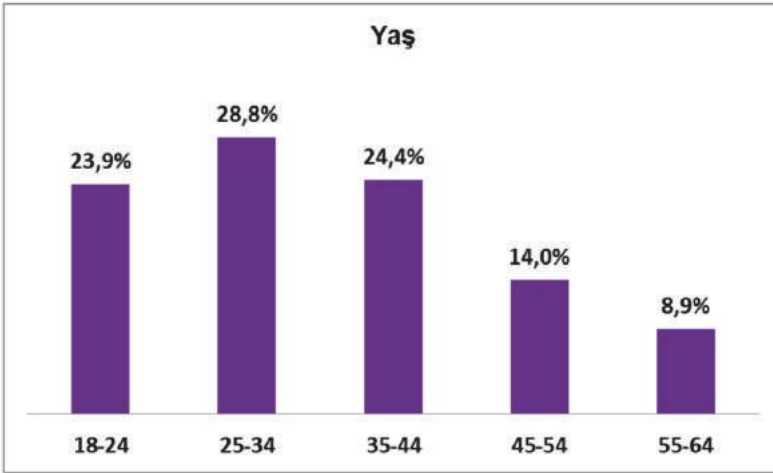

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

3. DEMOGRAFİK BİLGİLER

Adıyaman ili ve ilçelerini kapsayan kırsal alanda yaşayan kadınların sosyo-ekonomik durumlarını incelemek ve kadınların genel olarak girişimcilik konusunda düşüncelerini belirlemek için yapılan saha çalışmasına katılan 472 kadının yaş, medeni durum, evlenme yaşı ve eğitim durumu değişkenlerine ait sonuçlar bu bölümde analiz edilmiştir.

Şekil 2'de çalışmaya katılan kadınların ait yaş aralıkları ve yaş dağılımları verilmiştir.

Şekil 2. Çalışmaya katılan kadınların yaş aralıkları ve yaş dağılımları

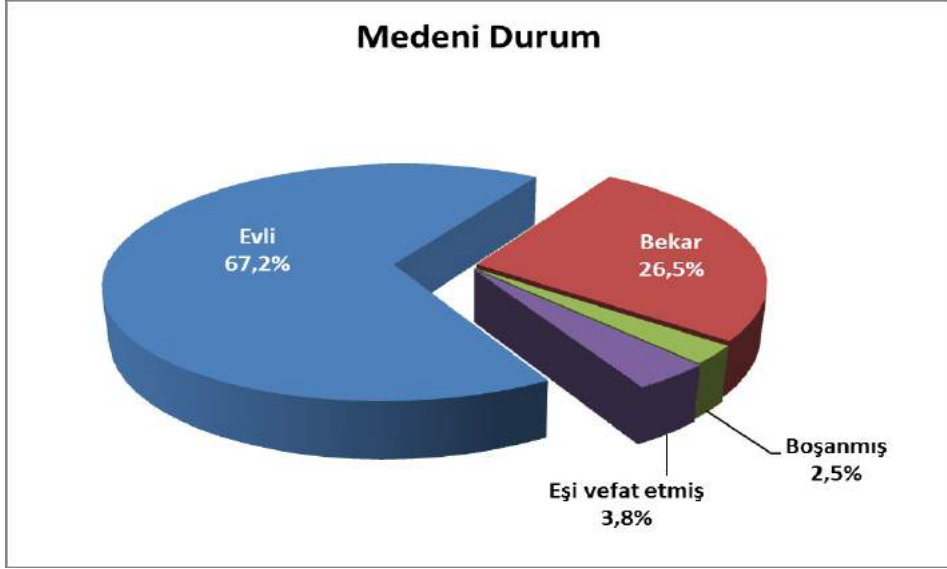
Çalışma için belirlenen yaş aralığı 18 ile 64 yaş arası olup, araştırmaya katılan kadınların %23,9'u 18-24, %28,9'u 25-35, %24,4'ü 35-44 yaş, %14,0'ü 45-54 ve %8,9'u 55-64 yaş aralığındadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Çalışmaya katılan kadınların medeni durumlarına ait bilgiler Şekil 3'te verilmiştir.

Şekil 3. Çalışmaya katılan kadınların medeni durum dağılımları

Medeni durum bakımından çalışmaya katılan kadınlar değerlendirildiğinde %67,2'si evli, %26,5'i bekar, %2,5'i boşanmış olup eşi vefat edenlerin oranı ise %3,8 olduğu grlmektedir.

Araştırmaya katılan kadınların yaş grupları bakımından medeni durum dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

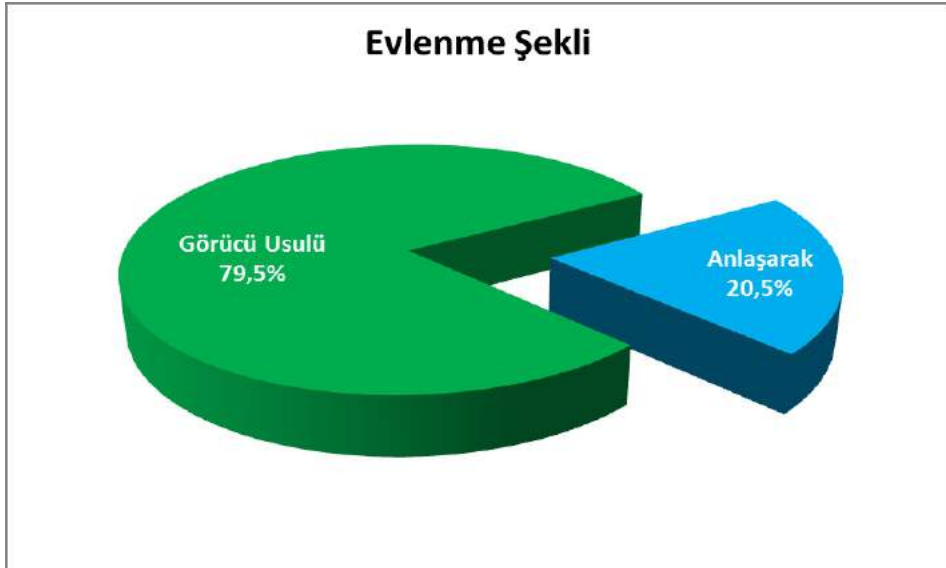
Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 2. Çalışmaya katılan kadınların yaş ve medeni durum dağılımları

Yaş Grup	Evli	Bekar	Boşanmış	Eşi vefat etmiş	Toplam
18-24	20,4%	77,9%	1,8%	0,0%	100,0%
25-34	72,1%	24,3%	2,9%	0,7%	100,0%
35-44	92,2%	2,6%	2,6%	2,6%	100,0%
45-54	87,9%	1,5%	4,5%	6,1%	100,0%
55-64	76,2%	0,0%	0,0%	23,8%	100,0%
Toplam	67,2%	26,5%	2,5%	3,8%	100,0%

Çalışmaya katılan 18-24 yaş arası kadınlardan %20,4'ü evlidir. Medeni durum bakımından en çok boşanmaların görüldüğü yaş grubu %4,5 oranı ile 45-54 yaş aralığındadır.

Şekil 4'te çalışmaya katılan kadınların evlenme şekillerine yer verilmiştir.

Şekil 4. Çalışmaya katılan kadınların evlenme şekilleri

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Evlenme Şekilleri sorusuna çalışmaya katılan ve evli olan kadınların %79,5'i görücü usulü ile, %20,5'i ise tanışıp anlaŐarak evlendiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3'te çalışmaya katılan kadınların yaşadıkları yerler bakımından medeni durum dağılımları verilmiştir.

Tablo 3. Çalışmaya katılan kadınların yaşadıkları yer ve medeni durum dağılımları

	Evli	Bekar	Boşanmış	EŞi vefat etmiş	Toplam
Adıyaman Kırsalı	50,9%	43,6%	3,6%	1,8%	100,0%
Besni	74,7%	19,0%	1,3%	5,1%	100,0%
Çelikhan	83,3%	4,2%	0,0%	12,5%	100,0%
Gerger	72,0%	24,0%	4,0%	0,0%	100,0%
Gölbaşı	63,8%	26,1%	4,3%	5,8%	100,0%
Kahta	70,5%	25,0%	2,6%	1,9%	100,0%
Samsat	50,0%	42,9%	3,6%	3,6%	100,0%
Sincik	47,4%	47,4%	0,0%	5,3%	100,0%
Tut	88,2%	5,9%	0,0%	5,9%	100,0%
Toplam	67,2%	26,5%	2,5%	3,8%	100,0%

Tablo 3'te yer alan veriler incelendiğinde boŐanma oranının en yüksek görüldüğü yerlerin Gölbaşı, Gerger ve Samsat ilçeleri olduğu grlmektedir. Bu ilçelerde ve Adıyaman'ın genel olarak kırsalında boŐanmaya sebep olarak mevsimlik işçi gücü olgusu ile karşılaşılmaktadır. Mevsimlik işçi gücü parçalanmıŐ aile yapılarını da beraberinde getirmektedir. BoŐanmalar her iki cinsiyet açısından ele alındığında farklı nedenlerle karşılaşılmaktadır. Özellikle erkekler mevsimlik işçi olarak gittikleri yerlerde yeniden evlenmek istemektedirler. Kadınlar ise mevsimlik işçi olarak gittikleri yerlerde yaptıkları evliliklerini kültür çatıŐmalarından veya beklentilerinin karŐılanmamasından dolayı srdrememektedirler.

Adıyaman kırsalında çalışmaya katılan kadınların açısından evlenme yaşı ile birlikte, ocuk yaŐta ve erken yaŐta evlilik olarak değerlendirilebilecek veriler Tablo 4'te yer almaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 4. Görüşölen kişilerin yaş grupları bakımından evlenme yaşları

Yaş Grup	Evlenme Yaşı								Toplam
	Bekar	14	15	16	17	18-24	25-29	30 ve üstü	
18-24	77,9%	0,0%	0,9%	1,8%	2,7%	16,8%	0,0%	0,0%	100,0%
25-34	24,3%	0,0%	1,5%	3,7%	2,9%	55,9%	11,8%	0,0%	100,0%
35-44	2,6%	1,7%	6,1%	11,3%	11,3%	53,9%	12,2%	0,9%	100,0%
45-54	1,5%	4,5%	6,1%	15,2%	15,2%	43,9%	6,1%	7,6%	100,0%
55-64	0,0%	14,3%	4,8%	14,3%	19,0%	45,2%	2,4%	0,0%	100,0%
Toplam	26,5%	2,3%	3,4%	7,6%	8,1%	43,4%	7,4%	1,3%	100,0%

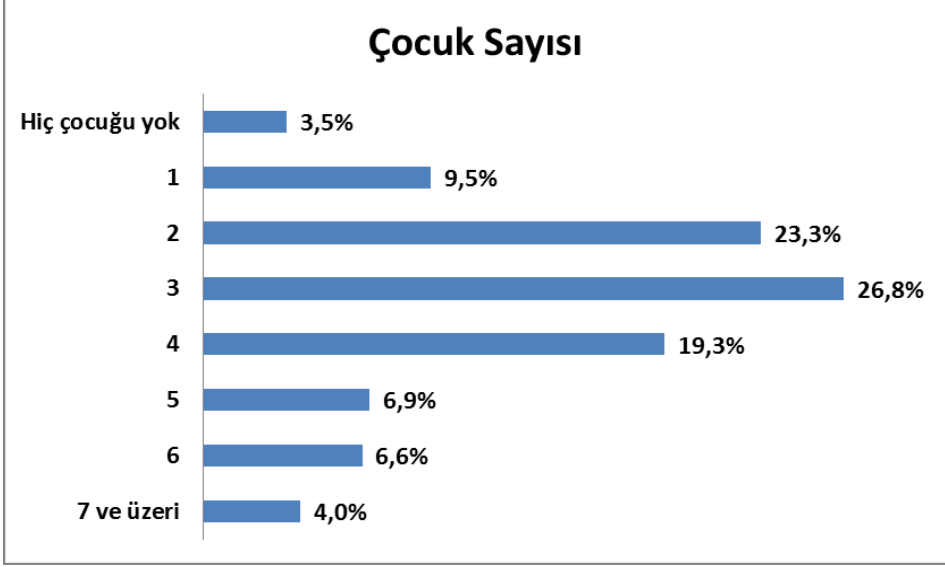
Çalışmaya katılan kadınlar açısından erken yaşta evlilik olgusuna rastlanma durumu bakımından Adıyaman merkez kırsalı, Besni, Gölbaşı, Kahta ve Tut ilçelerinde son 10 yıl içerisinde yapılan evliliklerde toplam 7 kişinin (%2,2) erken yaşta evlendiği görölmüş olup bu evliliklerin biri 15 yaşında, dördü 16 yaşında ve ikisi 17 yaşında gerçekleşmiştir. Bu evliliklerin tamamında kadınların çocuk sahibi olduğu da görölmüştür. Son 10 yıldan geriye doğru gidildiğinde ise yaklaşık katılımcıların %20'si oranında erken yaşta evlilik yaptığı sonucu elde edilmiştir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Çalışmaya katılan ve en az bir kez evlilik yapan kadınların çocuk sayıları dağılımları Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5. Çalışmaya katılan kadınların çocuk sayısı dağılımları

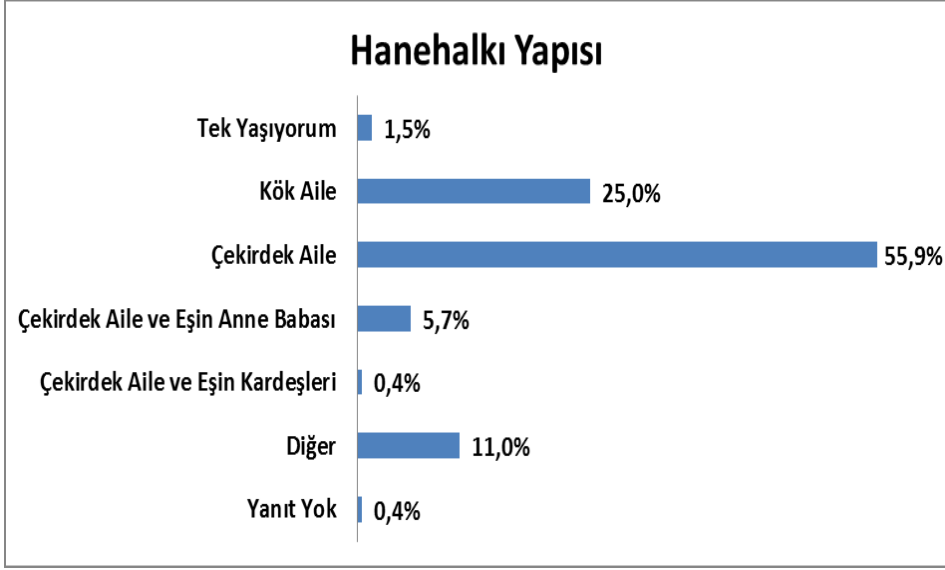
Çalışmaya katılan ve en az bir kez evlilik yapan kadınlardan %3,5'inin hiç çocuğu yokken, %4,0'ünün 7 ve daha fazla çocuğu vardır (7 çocuğu olan 4 kadın, 8 çocuğu olan 6 kadın, 9 çocuğu olan 3 kadın, 10 çocuğu olan 1 kadın). Genel olarak sahip olunan çocuk sayısı %26,8 oranında üç, %23,3 oranında iki ve %19,3 oranında dört çocuktur. Çocuğu olan kadınların ortalama sahip oldukları çocuk sayısı üçtür.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Şekil 6'da çalışmaya katılan kadınların hanehalkı yapısı dağılımları verilmiştir.

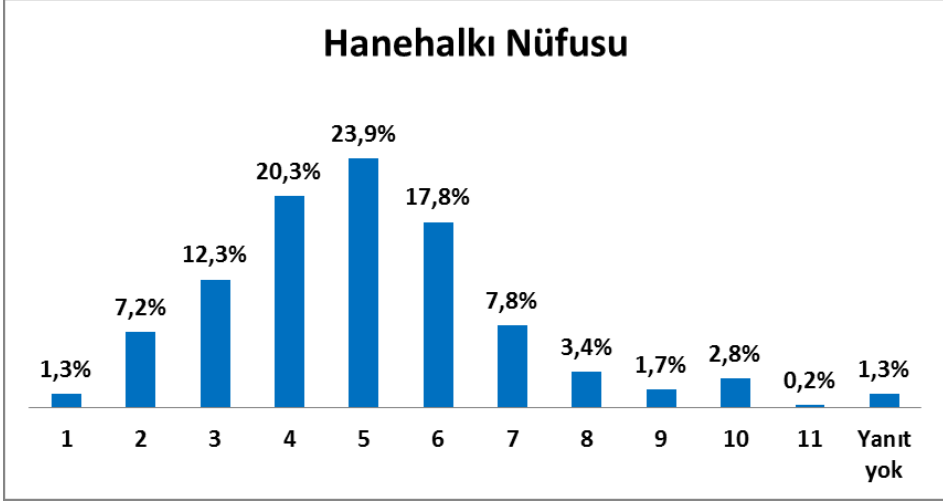
Şekil 6. Çalışmaya katılan kadınların hanehalkı yapısı dağılımları

Çalışmaya katılan kadınların %55,9'u eşi ve çocuklarından oluşan çekirdek aile yapısına sahip iken %25,0'i anne, baba ve kardeşlerinin oluşturduğu kök aile ile birlikte yaşamaktadır. Aynı evde eşinin anne ve babası ile birlikte yaşayan kadınların oranı ise %5,7'dir. Türkiye genelinde açıklanan TÜİK verileri değerlendirildiğinde Adıyaman %70,8 oranı ile çekirdek aileden oluşan hanehalkı oranının en yüksek olduğu ilk beş il arasında yer almaktadır (TÜİK, İstatistiklerle Aile 2016).

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Katılımcıların bir arada yaşadığı kişi sayıları yani hanehalkı nüfusuna ait dağılım grafiği Şekil 7'de verilmiştir.

Şekil 7. Çalışmaya katılan kadınların hanehalkı nüfusu dağılımı

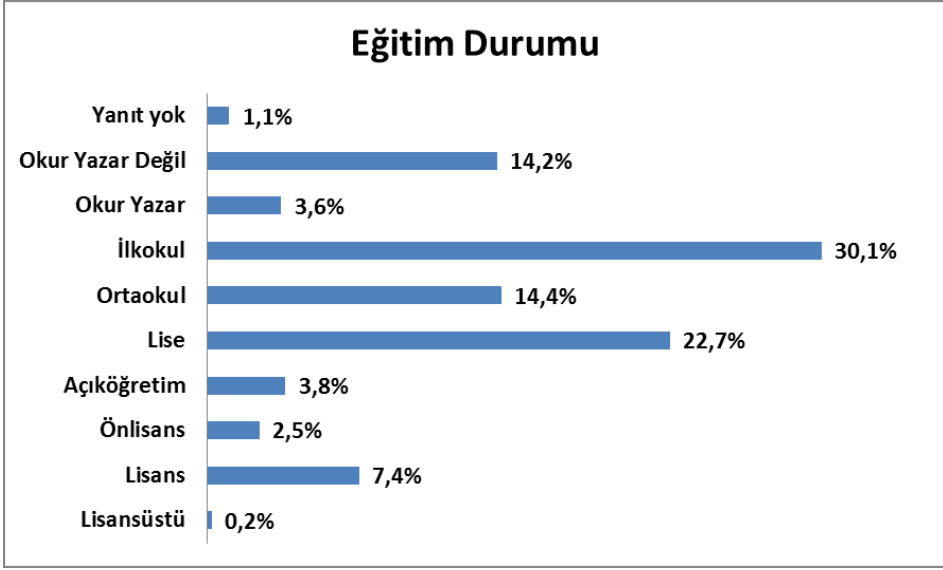
Şekil 7 incelendiğinde çalışmaya katılan kadınların %55,9'unu çekirdek aileden oluştuğu, %12,3'nün 3 kişiden, %20,3'ünün 4 kişiden, %23,9'unun 5 kişiden ve %17,8'inin 6 kişiden oluşan hanehalkı nüfusuna sahip olduğu görülmektedir. Genel olarak hanehalkı nüfusu 4-6 kişiden oluşmaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Şekil 8'de verilen çalışmaya katılan kadınların eğitim durumları incelendiğinde %30,1'inin ilkököl mezunu ve %22,7'sinin lise mezunu olduğu görülürken, %14,4'ünün okuryazar olmadığı görülmüştür.

Şekil 8. Çalışmaya katılan kadınların eğitim durumları dağılımı

Eğitim durumları bakımından Adıyaman kırsalında yaşayan ve araştırmaya katılan kadınların %47,9'unun ilkököl ve daha aşağı eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Eğitim durumu yaş gruplarına göre analiz edildiğinde ise okur-yazar olmayan kesimin %98,5'inin 35 yaş ve üstü olduğu sonucu elde edilmiştir. Lise mezunlarının ise 18-34 yaş aralığında (%70,3) yoğunlaştığı belirlenmiştir.

Medeni durum bakımından çalışmaya katılan ve mevcut durumda öğrenci olmayan kadınların eğitime devam etme istekleri Tablo 5'te verilmiştir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 5. Medeni durum ve eğitime devam etme isteği

Medeni Durum	Yanıt Yok	Evet	Hayır	Toplam
Evli	0,6%	79,9%	19,4%	100,0%
Bekar	0,0%	50,6%	49,4%	100,0%
Boşanmış	0,0%	81,8%	18,2%	100,0%
Eşi vefat etmiş	0,0%	88,9%	11,1%	100,0%
Toplam	0,5%	76,2%	23,3%	100,0%

Katılımcıların %76,2'si eğitimlerini yarıda bıraktıklarını düşünürken, %23,3'ünün ise eğitime devam etmek istemedikleri görülmüştür. Medeni durum bakımından eğitime devam etme isteğinin en yüksek oranda olduğu grup %88,9 ile eşi vefat eden katılımcıların oluşturduğu gruptur. Eğitime devam etme isteğinin en düşük olduğu grup ise %50,6 oranı ile bekarların oluşturduğu gruptur.

Yaş grupları bakımından çalışmaya katılan ve mevcut durumda öğrenci olmayan kadınların eğitime devam etme istekleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Yaş grupları ve eğitime devam etme isteği

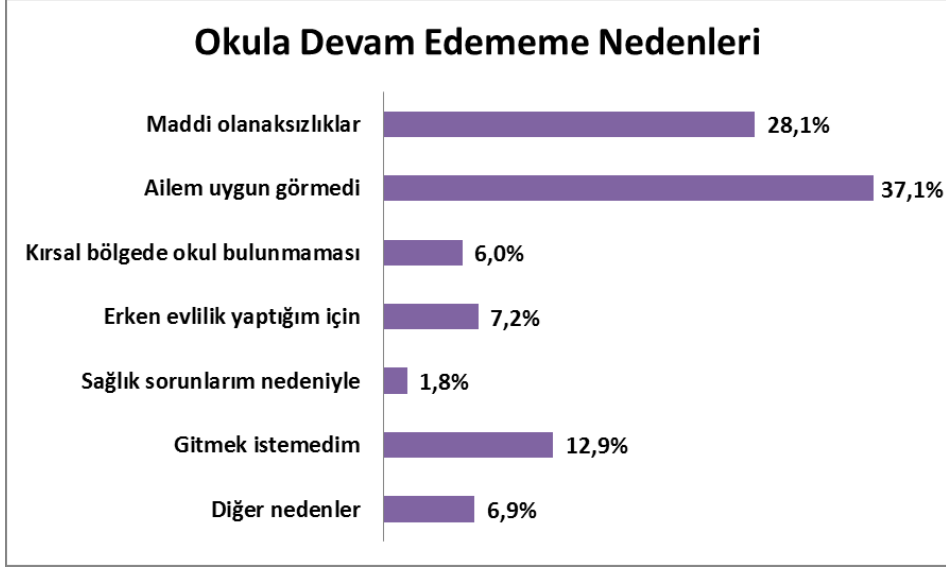
Medeni Durum	Yanıt Yok	Evet	Hayır	Toplam
18-24	0,0%	59,3%	40,7%	100,0%
25-34	0,8%	72,6%	26,6%	100,0%
35-44	0,0%	77,0%	23,0%	100,0%
45-54	1,5%	89,4%	9,1%	100,0%
55-64	0,0%	85,7%	14,3%	100,0%
Toplam	0,5%	76,2%	23,3%	100,0%

Yaş grupları bakımından eğitime devam etme isteğinin en yüksek oranda olduğu grup %89,4 ile 45-54 yaş arası katılımcıların oluşturduğu grup iken en düşük olduğu grup ise %59,3 oranı ile 18-24 yaş arası grup olduğu görülmüştür.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Çalışmaya katılan kadınların okula devam edememe nedenlerine ait bilgiler Şekil 9'da verilmiştir.

Şekil 9. Çalışmaya katılan kadınların okula devam edememe nedenleri

Eğitime devam etmek isteyip de devam edemeyen katılımcıların okula devam edememe nedenleri arasında %37,1'i ailelerinin uygun görmediğini belirtirken, %28,1'inin ise maddi olanaksızlıklar yüzünden eğitimlerini yarıda bıraktıkları görölmektedir. Birden fazla sebep belirten 51 katılımcıdan 25'i maddi olanaksızlıklara ek olarak ailelerinin uygun görmediğini de belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan kadınların eğitime devam edememe nedenleri Türkiye'de kız çocuklarının okullaşma oranlarını düşüren nedenlerin başında gelmekle birlikte son yıllarda yerelde ve Türkiye genelinde okullaşma oranları özellikle ilköğretimde artmıştır. Türkiye'de ilköğretim ve ortaöğretimde okullaşma oranları kız çocuklarında sırasıyla %96,5 ve %80,2'dir. Adıyaman ise bu rakamlar sırasıyla %96,7 ve %80,2'dir (Milli Eğitim İstatistikleri 2016). İlköğretimde zorunlu eğitimden dolayı yüksek olan kız çocuklarının okullaşma oranının ortaöğretimde de artırılması için özellikle kırsal alanlarda eğitim öğretimde gerekli önlemlerin alınması bir zorunluluktur.

BoŞ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

4. EKONOMİK ve SOSYAL YAPI

4.1. EKONOMİK YAPI

Adıyaman'da sanayi yatırımları 1960'lı yıllarda kamu tarafından hayata geçirilen Sümer Bez Fabrikası ile başlamıştır. 1970'li yıllarda ise kamu yatırımı olarak çimento, yem ve süt fabrikaları kurulmuştur. İlde en çok faaliyet gösteren ve özellikle en çok kadın istihdamının yapıldığı sektör tüm sektörler içerisinde %29,0 oranı ile tekstil sektörü olmuştur. İl merkezinde sanayinin gelişmesi ile birlikte kırsal kesimde tarım ve hayvancılıkla uğraşan ancak sosyal güvencesi olmayan çalışma çağındaki nüfus yoğun olarak kente göç etmeye başlamıştır. Atatürk Barajı projesinin hayata geçirilmesi sürecinde de başta Samsat ilçesi olmak üzere barajın suları altında arazileri kalan kırsal nüfusun büyük çoğunluğu şehir merkezine taşınmıştır. Gelişen tekstil sektöründe istihdam arzının yüksek olduğu son yıllarda şehir merkezi nüfusunun artmasıyla istihdama talep de artmış olup özellikle kadın istihdamı yüksek oranlara ulaşmıştır. Fakat kadın istihdamında firmalar kalifiye işgücüne ihtiyaç duymaktadırlar. Bu durum kırsal alandan şehir merkezine göç eden kadınlar açısından dezavantajlı bir durum oluşturmaktadır.

2016 yılı verilerine göre, TRC1 bölgesinde 15 yaş üstü kadın nüfusun %19,3'ü işgücüne katılmakta, %15,4'ü istihdam edilmektedir. Erkek nüfusunun ise %71,7'si işgücüne katılmakta %62,6'sı istihdam edilmektedir. Kadınlarda işsizlik oranı %20,4 erkeklerde ise %12,6'dır (TUİK).

Adıyaman ve Türkiye genelini karşılaştırmak açısından 4a, 4b ve 4c'li olarak toplam çalışan ve toplam kadın çalışan sayıları değerlendirildiğinde Tablo 7 ve Tablo 8'de elde edilen rakamlara ulaşılmıştır (SGK Yıllık İstatistikleri 2012-2015).

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 7. Adıyaman ve Türkiye Geneli toplam çalışan sayıları

	2012	2013	2014	2015	2012-2015 Değişim
Adıyaman	80.110	79.766	82.235	88.771	10,8%
Türkiye	17.558.133	18.057.906	18.962.456	19.850.860	13,1%

Türkiye Genelinde çalışan sayısı %13,1 oranında artarken Adıyaman'da bu oran %10,8 olarak gerçekleşmiştir. Kadın çalışan sayısı bakımından ise Türkiye genelinde son dört yılda %24,7 artış gözlenmiş, Adıyaman'da kadın çalışan sayısı ise %21,6 oranında artmıştır (Tablo 8).

Tablo 8. Adıyaman ve Türkiye Geneli toplam kadın çalışan sayıları

	2012	2013	2014	2015	2012-2015 Değişim
Adıyaman	14.459	14.906	15.662	17.579	21,6%
Türkiye	4.404.799	4.618.448	5.045.072	5.494.347	24,7%

Tarımsal faaliyetlerde (**4b-2926 Sayılı Kanun**) toplam çalışan ve toplam kadın çalışan sayıları değerlendirildiğinde ise Tablo 9 ve Tablo 10'da verilen rakamlara ulaşılmıştır (SGK Yıllık İstatistikleri 2012-2015).

Tablo 9. Adıyaman ve Türkiye geneli tarımsal faaliyetlerde toplam çalışan sayıları

	2012	2013	2014	2015	2012-2015 Değişim
Adıyaman	7.955	6.738	6.396	5.877	-26,1%
Türkiye	1.056.852	928.454	864.468	797.334	-24,6%

Adıyaman'da 2015 yılı itibarı ile tarımsal faaliyetlerde çalışanların %11,4'ü kadındır. Tarımsal faaliyetlerde çalışanların sayısı tüm Türkiye'de olduğu gibi Adıyaman' da son yıllarda düşüş göstermektedir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 10. Adıyaman ve Türkiye geneli tarımsal faaliyetlerde toplam kadın çalışan sayıları

	2012	2013	2014	2015	2012-2015 Değişim
Adıyaman	850	695	720	667	-21,5%
Türkiye	153.912	136.645	141.072	131.473	-14,6%

Türkiye genelinde tarımda çalışan kadın sayısında %14,6'lık düşüş gösterirken Adıyaman'da bu düşüş %21,5 oranındadır. Kırsal alanda kadın çalışan sayısının azalmasının sebeplerinden birisi kırsalda kadınların ücretsiz aile işçisi olarak çalışıyor olmasıdır. Bunun yanında kırsaldan kente göç eden kadınlarda bu azalmada etkili olmaktadır.

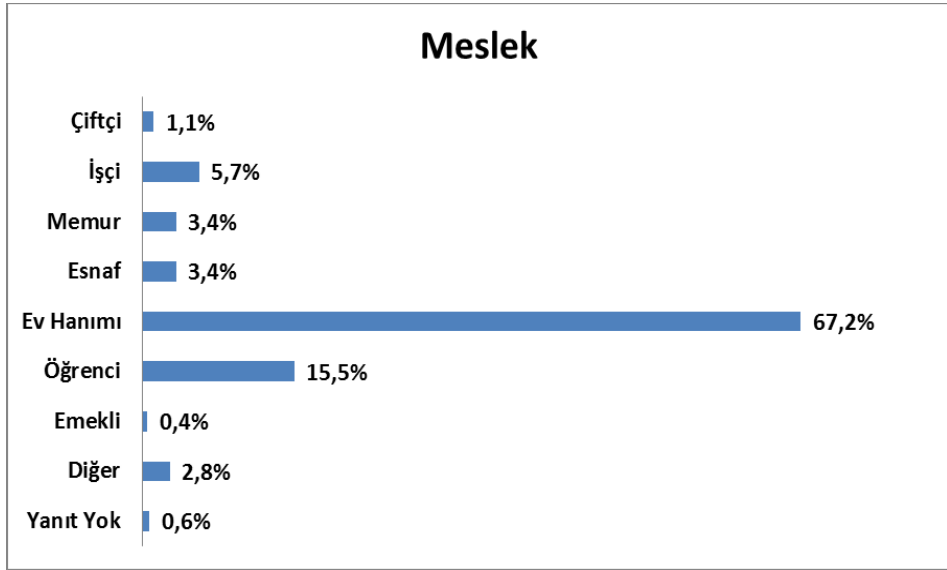

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Toplam kadın çalışan sayısı bakımından Adıyaman, Türkiye genelinde 52. sırada, tarımsal faaliyette çalışan sayısı bakımından 53. sırada, zorunlu sigortalı (4a) alışan kadın sayısı bakımından ise 56. sırada yer almaktadır.

Yapılan saha çalışmasında araştırmaya katılan kadınların ise yaklaşık %14'ünün bir işte çalıştığı grlmş olup, tamamına ait meslek dağılımları Şekil 10'da verilmiştir.

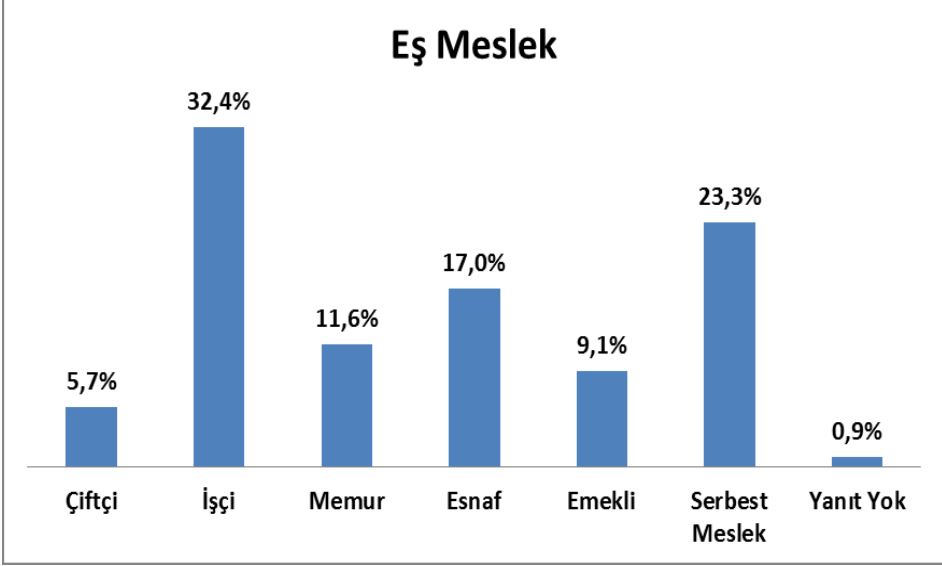
Şekil 10. Çalışmaya katılan kadınların meslek dağılımı

Araştırmaya katılan kadınların %67,2'si ev hanımı, %15,5'i öğrenci ve %5,7'sinin işçi olduğu grlmştir. Çalışmaya katılan kadınların %3,4'ü esnaf olup bu durum kırsalda yaşayan kadınların düşük oranda da olsa kendi işlerini kurabildiklerini göstermektedir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Çalışmaya katılan ve medeni durum bakımından evli olan kadınların eşlerinin meslek dağılımları Şekil 11'de verilmiştir.

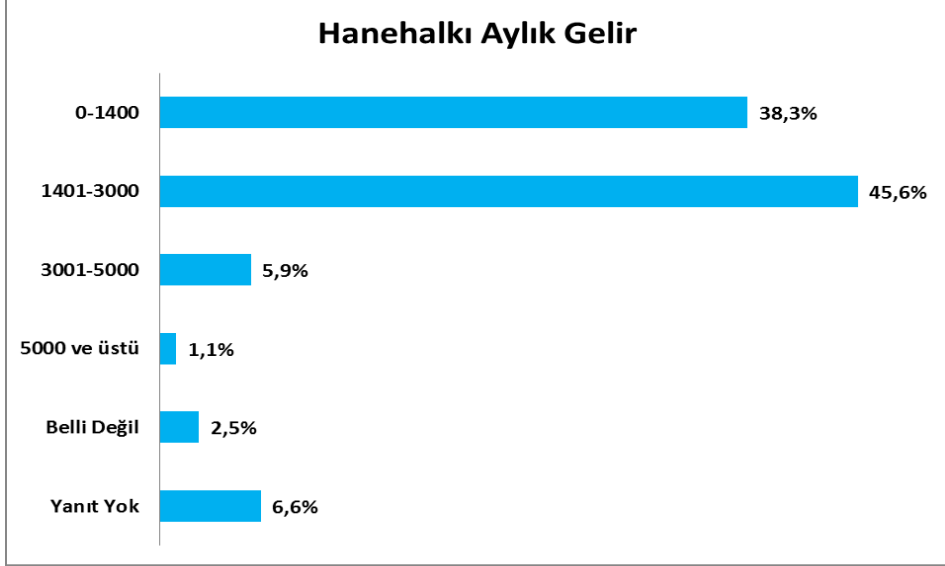
Şekil 11. Çalışmaya katılan kadınların eşlerinin meslek dağılımları

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Medeni durumu evli olan kadınların eşlerinin meslek dağılımları incelendiğinde %31,9'unun işçi, %23,0'ünün serbest meslek, %17,0'sinin esnaf olduğu görülmektedir.

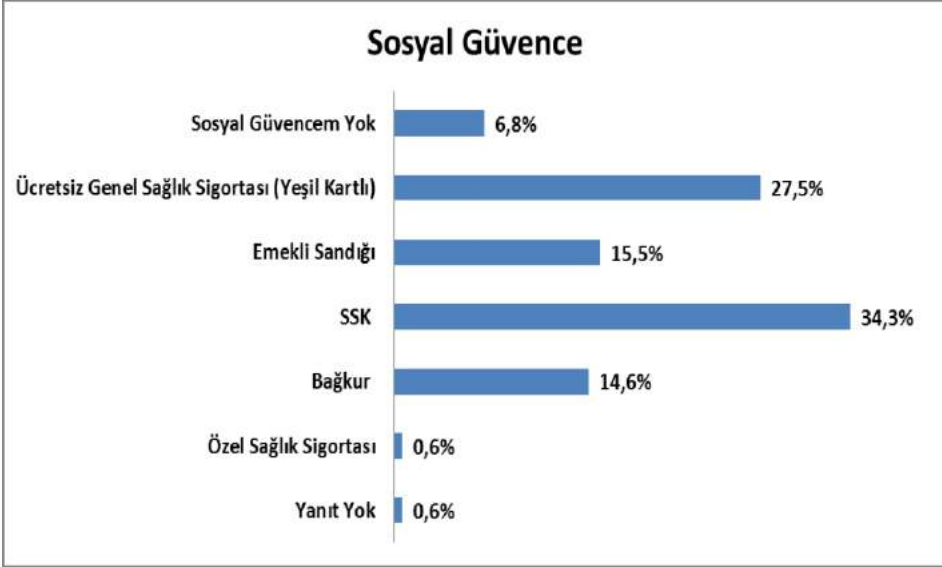

Şekil 12. Çalışmaya katılan kadınların hanehalkı aylık gelir dağılımları

Aylık gelir bakımından katılımcılar değerlendirildiğinde 1401-3000 TL arasında geliri olan katılımcı oranı %45,6'dır. Katılımcıların %38,3'ü ise asgari ücretten daha düşük aylık gelire sahip oldukları görülmektedir. Çalışmaya katılan kadınların hanehalkı nüfusu çoğunlukla 4-6 kişiden oluşmaktadır. Bu durum aylık gelirle birlikte ele alındığında birçok katılımcının hem yoksulluk hem de aylık sınırının altında yaşamlarını sürdürmeye çalıştığı sonucunu göstermektedir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

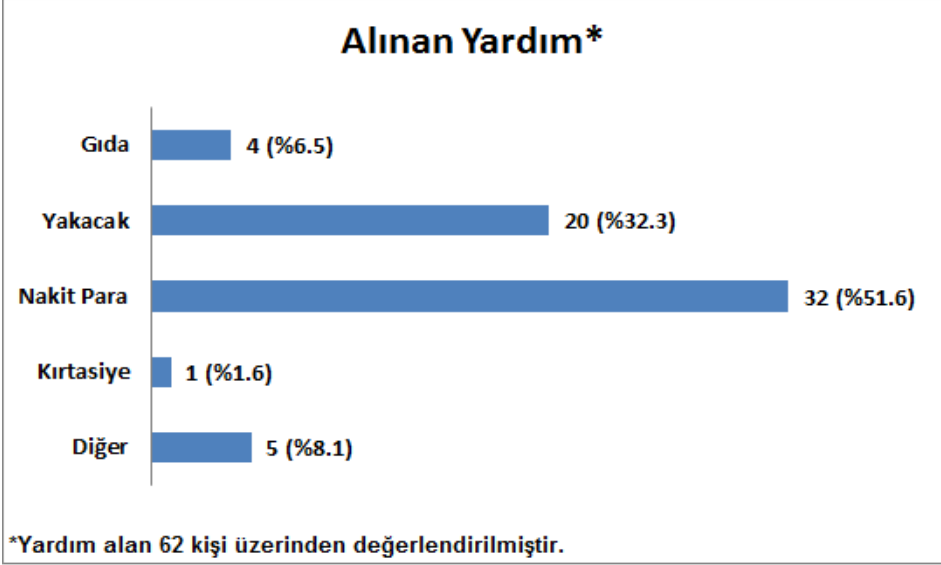
Şekil 13. Çalışmaya katılan kadınların sosyal güvenceleri

Katılımcıların %34,3'ü SSK'lı, %27,5'i Ücretsiz Genel Sağlık Sigortalı, %15,5'i emekli sandığı, %14,6'sı Bağkur'lu oldukları gözlenirken %6,8'inin herhangi bir sosyal güvencelerinin olmadığı sonucu elde edilmiştir. Yapılan saha çalışmasında çalışmaya katılan kadınlarda sosyal güvencelerin ne olduğu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Örneğin kendi veya eşinin mesleğini esnaf olarak tanımlayıp sosyal güvencesini Bağkur dışında tanımlayan katılımcı ifadelerinde tutarsızlık görülmüştür.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

şekil 14. Çalışmaya katılan kadınların aldıkları sosyal yardımlar

Alınan yardımlar bakımından elde sonuçlar incelendiğinde ankete katılanlardan 400'ünün herhangi bir yardım almadığı belirlenmiş olup 10 katılımcının bu soruya yanıt vermediği görülmüştür. Yardım alan 62 kişiden %51,6'sının nakit para, %32,3'ünün yakacak ve %6,5'inin gıda yardımı aldığı görülmektedir. Bu yardımlardan sadece birini alan 49 kişi varken, 11 katılımcı iki farklı (yakacak ve nakit para) yardım alırken 2 katılımcı ise gıda yardımına ek olarak giyecek ve yakacak ile nakit para ve yakacak yardımlarının üçünü aynı anda almaktadırlar.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

4.2. SOSYAL YAPI

2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçlarına göre Adıyaman ilinin nüfusu 610.484'tür. Cinsiyete göre nüfus dağılımına bakıldığında ise, Adıyaman'ın toplam nüfusu içinde erkek nüfusu 307.662 (%50,4), kadın nüfusu ise 302.822 (%49,6)'dir. Toplam nüfusun 404.702 (%66,3)'si il ve İlçe merkezinde, 205.782 (%33,7)' si ise köy ve beldelerde bulunmaktadır. Adıyaman'ın kırsal nüfusun toplam nüfusa oranı %33,7 olup büyükşehir olmayan 51 il arasından 29. sırada yer almaktadır. Büyükşehir olmayan 51 ilin ortalama kırsal nüfus oranı ise %34,8'dir. Adıyaman kırsalında yaşayanların %49,4'ü kadın, %50,6'sı ise erkektir (TÜİK, [Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2016\(M\)](#)). Adıyaman'ın 2016 yılında aldığı göç 18.789 kişi, verdiği göç ise 21.201 kişi olup net göç hızı -3,9'dur. Adıyaman'dan en fazla göç sanayisi gelişmiş illere doğru olmaktadır. Yaşanan göçler tamamı sadece ekonomik sebeplerden kaynaklanmamakta, bunun yanında bölgedeki eğitim, sağlık, ulaşım gibi sosyal hizmetlerin yetersizliği de göçe sebep olmaktadır. Kırsalda yaşayan kadınlar açısından bakıldığında ise göçün en büyük sebeplerinden birisinin evlilik olduğu görülmektedir.

Adıyaman ve ilçelerinde yapılan saha araştırmasında kırsalda yaşayan kadınların göç durumları incelendiğinde göç edenlerin oranı, göç ettikleri yerler ve göç etme sebepleri sırasıyla Şekil 15, Şekil 16 ve Şekil 17'de verilmiştir.

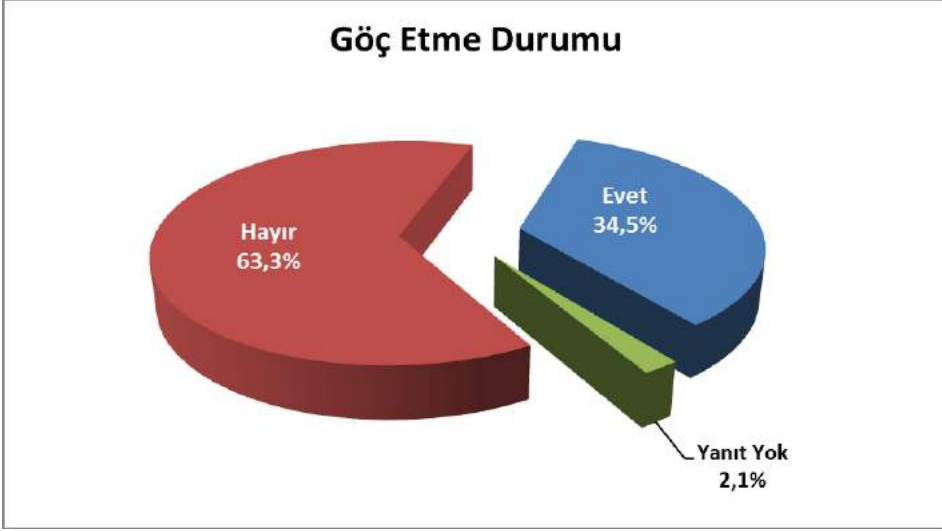
İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

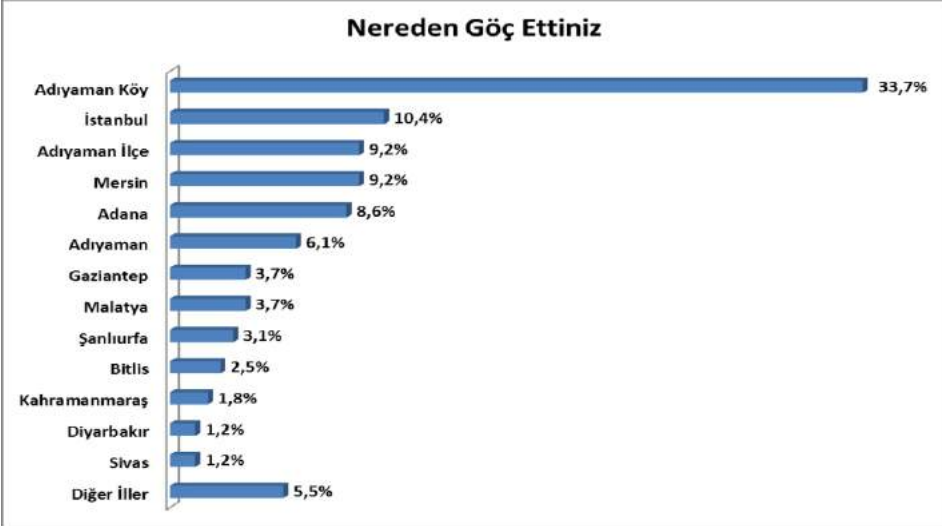

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Şekil 15. Çalışmaya katılan kadınların göç etme durumları

Çalışmaya katılan kadınların %63,3' ü buldukları yere göçle gelmediğini belirtirken, %34,5'inin başka bir yerden göç ettikleri görölmektedir.

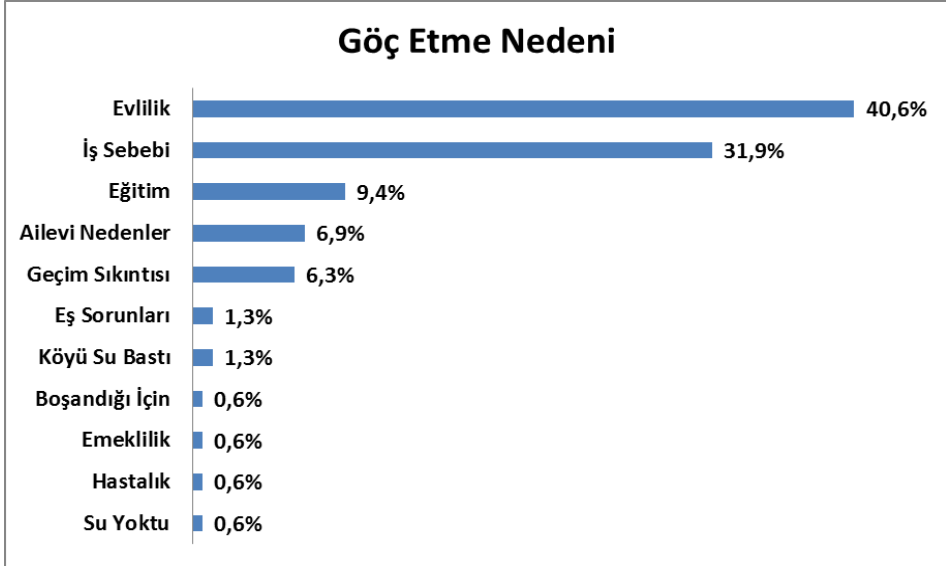
Şekil 16. Çalışmaya katılan kadınların nereden göç ettikleri

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Buldukları yere göçle gelmiş olan katılımcıların %33,7'si Adıyaman İli sınırları içerisinde yer alan kırsal bölgelerden göç ederken, %9,2'sinin Adıyaman'ın başka ilçelerinden, %10,4'ünün ise İstanbul'dan göç ettikleri görülmüştür. İstanbul'dan sonra en çok göçle geldikleri yerlerin başında Adana ve Mersin gelmektedir. Adıyaman merkezden ilçelere yada kırsala göç edenlerin oranı ise %6,1'dir.

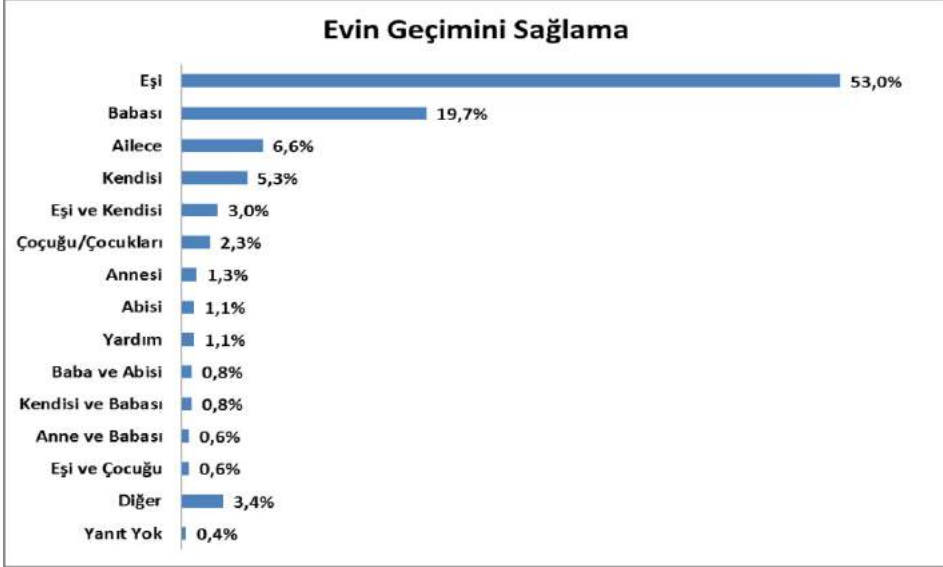

Şekil 17. Çalışmaya katılan kadınların göç etme nedenleri

Katılımcıların göç etme nedenleri arasında %40,6 ile evlilik ilk sırada gelirken, %31,9'unun kendisinin veya çoğunlukla eşinin işi sebebi ile, %9,4'ünün eğitim nedeni ile buldukları yere göç ettikleri belirlenmiştir. Ancak göç etme nedenini evlilik, iş veya eğitim olarak belirten kadınların göç etme kararı verirken eşlerini veya çocuklarını gözeterek bu kararı verdiği ifade edilebilir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

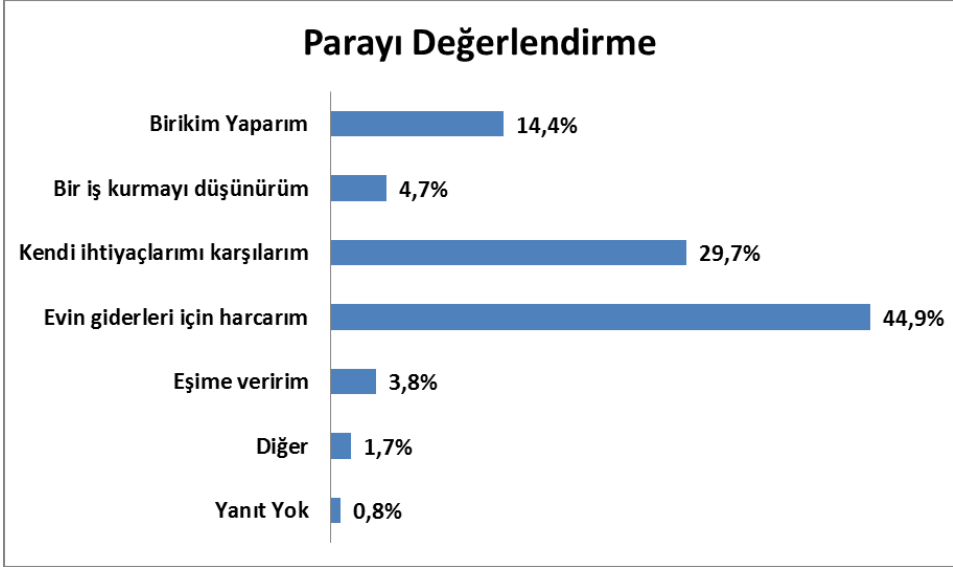

Şekil 18. Evin geçimini kimin sağladığı durumu dağılımı

Evin geçimini kimin sağladı sorusuna çalışmaya katılan kadınların %53,0'ü eşinin, %19,7'si babasının, %6,6'sı ailece, %5,3'ü kendisinin ve %3,0'ü ise eşi ve kendisi tarafından sağlandığını belirtmişlerdir. Geri kalanlarda ise evin geçiminin aile üyelerinden bir veya birkaçı tarafından sağlandığı belirtilirken sosyal yardım olarak evin geçimini sağlayanların oranı ise %1,1'dir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Şekil 19. Çalışmaya katılan kadınların parayı değerlendirme şekilleri

Ankete katılan kadınların parayı değerlendirme durumları incelendiğinde %44,9'unun evin giderleri için harcadıkları görülürken, %29,7'si ise kendi ihtiyaçlarını karşıladığı belirlenmiştir. İş kurmayı düşünen kadınların oranı ise %4,7'dir. İş kurmayı düşünen kadınların %68,2'si ev hanımı olup evin geçimleri eşleri tarafından sağlanmaktadır. Yine iş kurmayı düşünen kadınların %36,4'ünün hane geliri 1401-3000 TL, %27,3'ünün ise 0-1400 TL arasındadır. Bu sonuçlardan iş kurup gelir elde etmeyi düşünen kadınların aile bütçesine katkıda bulunmak ve ekonomik anlamda varlıklarını ortaya koymak çabasında oldukları görülmektedir.

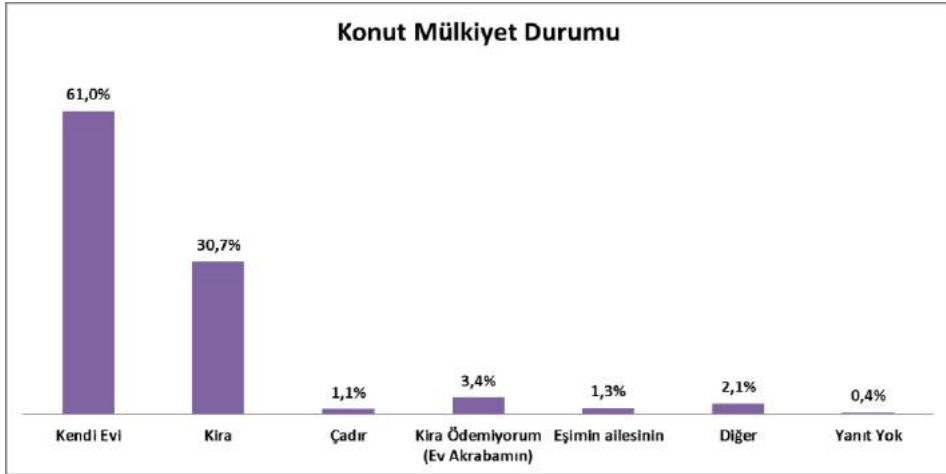

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 11. Parayı değerlendirme konusunda kadınların alternatif düşünceleri

Parayı Değerlendirme						
	Bir iş kurmayı düşünürüm	Kendi ihtiyaçlarımı karşılarım	Evin giderleri için harcarım	Eşime veririm	Diğer	Toplam
Birikim Yaparım	16,3%	27,9%	46,5%	9,3%	0,0%	100,0%
Bir iş kurmayı düşünürüm	0,0%	66,7%	22,2%	11,1%	0,0%	100,0%
Kendi ihtiyaçlarımı karşılarım	0,0%	0,0%	97,1%	1,5%	1,5%	100,0%
Evin giderleri için harcarım	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Eşime veririm	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%
Toplam	5,2%	13,3%	67,4%	12,6%	1,5%	100,0%

Çalışmaya katılan kadınların parayı değerlendirme de alternatif düşünceleri sorulduğunda evin giderleri için harcarım diyenlerin ikinci tercihi parayı eşime veririm şeklinde, kendi ihtiyaçlarım için harcarım diyenlerin ise ikinci tercihi evin giderleri için harcarım yönünde olmuştur. Birikim yapmayı düşünen kadınların ise ikinci tercihleri evin giderleri için harcarım, kendi ihtiyaçlarım için harcarım ve iş kurmayı düşünürüm şeklinde olmuştur. İş kurmayı düşünen kadınların ilk önceliğinin birikim yapmak olması ekonomik anlamda belli bir seviyede olan kadınların iş kurma cesaretlerinin olduğunu ortaya koymaktadır.

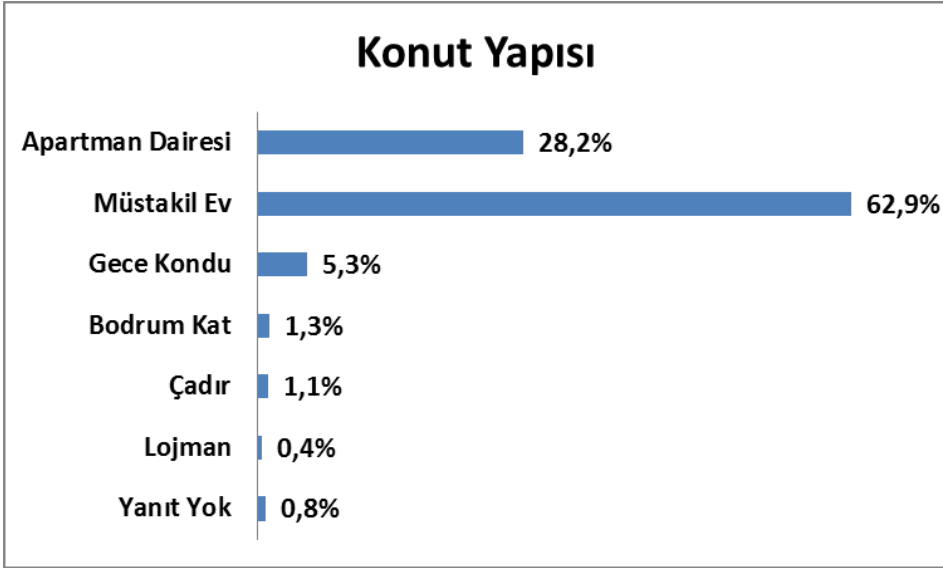

Şekil 20. Çalışmaya katılan kadınların konut mülkiyet durumları

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Çalışmaya katılan kadınların %60,8'i yaşadıkları evin kendilerinin olduğunu, %30,7'si ise yaşadıkları evin kira olduğunu bildirmiştir. Saha çalışmasının yapıldığı zaman diliminde Samsat ilçesinde 02.03.2017 tarihinde meydana gelen 5.8 büyüklüğündeki depremden dolayı kadınların toplamda %1,1'i çadırda yaşamaktadır.

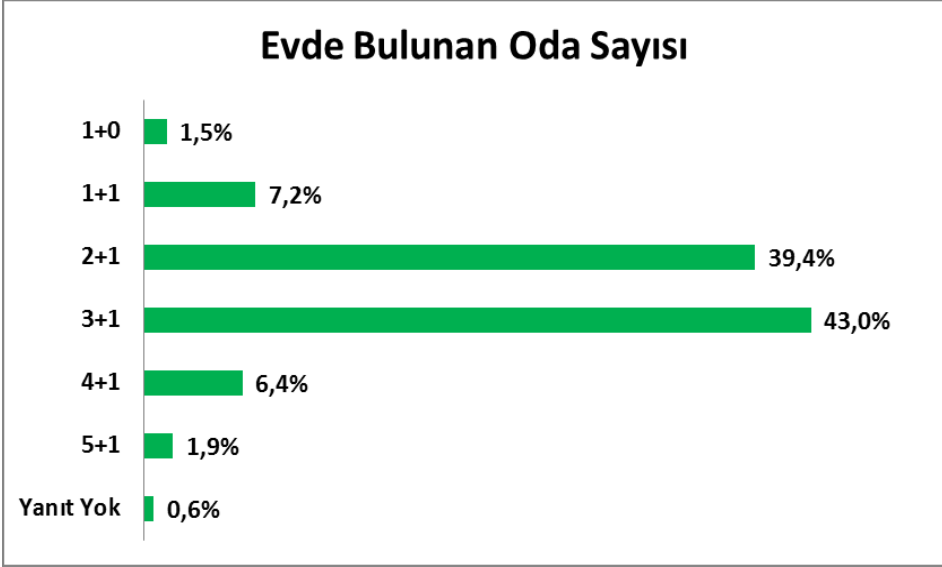

şekil 21. Çalışmaya katılan kadınların yaşadığı konut yapısı dağılımları

Katılımcıların %62,9'u müstakil evde yaşarken, %28,2'sinin apartmanda, %5,3'ünün ise gecekonduda yaşadıkları görölmektedir. Saha çalışması sırasında Çelikhan, Gerger, Samsat, Sincik ve Tut gibi nüfus yoğunluğu az olan ilçelerde ağırlıklı olarak müstakil evlerin olduğu, apartman dairesi şeklinde yapıların ise az olduğu görölmüştür.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

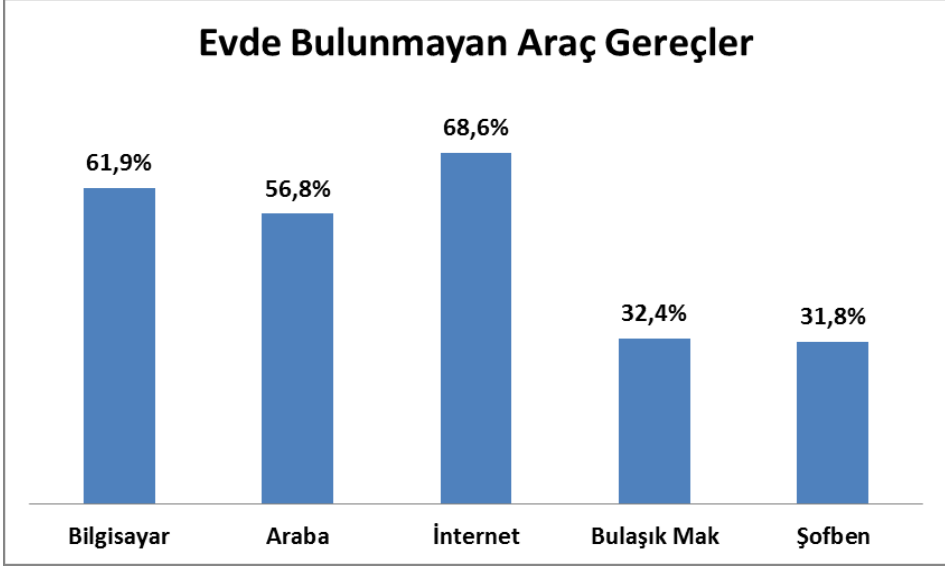

Şekil 22. Çalışmaya katılan kadınların yaşadığı konutta bulunan oda sayıları dağılımı

Çoğunlukla müstakil ev yapısında olan konutlarda evde bulunan oda sayıları bakımından katılımcıların %43,0'unun 3+1, %39,4'ünün 2+1 odalı konutlarda yaşadığı sonucu elde edilmiştir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

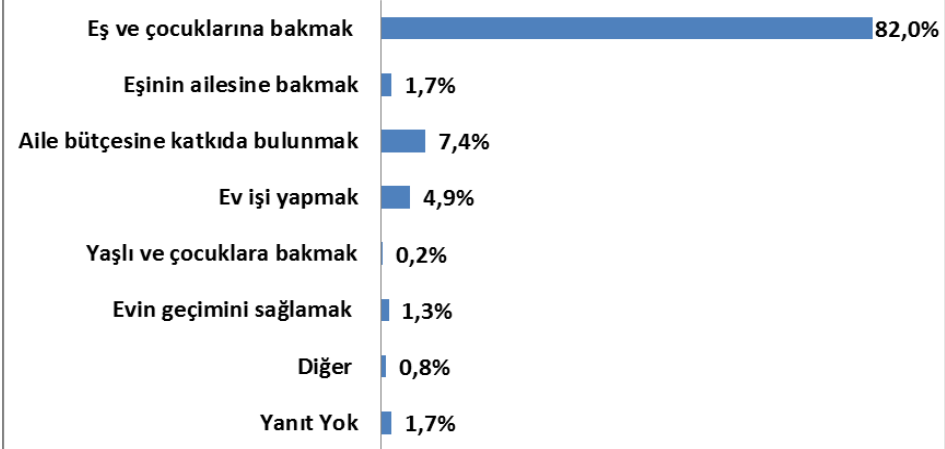
Şekil23. Çalışmaya katılan kadınların evlerinde bulunmayan araç gereçler

Katılımcıların tamamı dayanıklı tüketim eşyalarından televizyon, buzdolabı, çamaşır makinesi ve telefon/cep telefonuna sahip olması belli bir yaşam standardı olduğunu göstermektedir. Katılımcıların %61,9'unda bilgisayar, %56,8'inde araba, %68,6'sında internet ve %31,8'inde ise şofben bulunmamaktadır. Bununla birlikte katılımcıların %32,4'ü bulaşık makinelerinin bulunmadıklarını belirtirken tersten bakıldığında %67,4'ünde bulaşık makinesinin mevcut olması kırsal alanlarda yaşam standartları açısından gelişmekte olduğunu bir göstergesidir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Kadının Görevleri

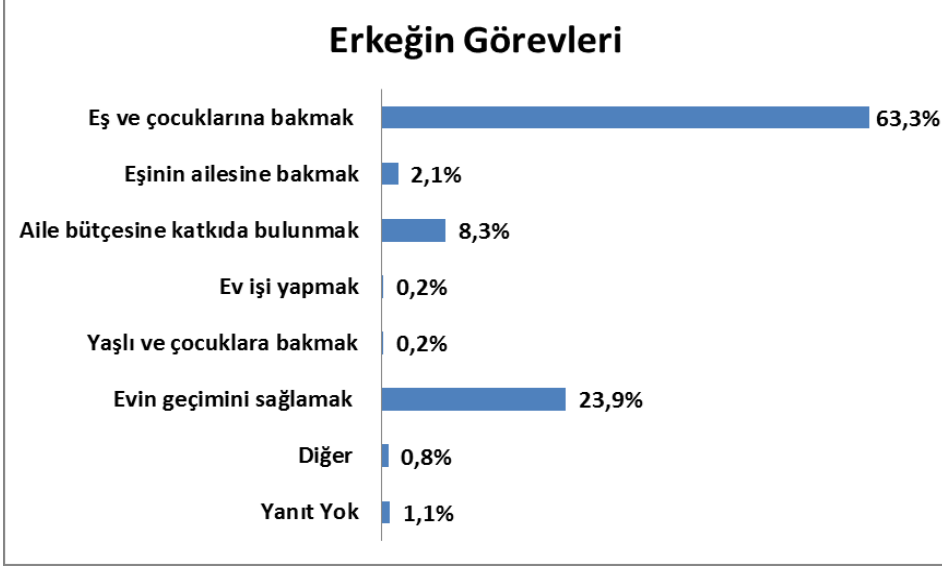
Şekil 24. Çalışmaya katılan kadınlar açısından kadının görevleri

Çalışmaya katılan kadınlar %82,0 oranında kadının görevinin eş ve çocuklarına bakmak olduğunu ifade etmişlerdir. Kadının görevinin öncelikli olarak ev işi yapmak, eş ve çocuklara bakmak gibi toplumsal ve geleneksel rollerini benimsemekle birlikte kadının evin geçimini sağlama ve aile bütçesine katkıda bulunma gibi rollerinin de olduğunu belirten kadınların oranı toplamda da %8,7'dir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

şekil 25. Çalışmaya katılan kadınlar açısından erkeğin görevleri

Çalışmaya katılan kadınların %63,3' eş ve çocuklarına bakmanın, %23,9'u evin geçimini sağlamamanın erkeklerin görevleri olduğunu belirtmektedir. şekil 21'de yer alan kadının görevleri baz alındığında kadınlar, eş ve çocuklara bakmanın erkeklerin öncelikli görevi olduğunu düşünmektedirler. 2013 yılında yapılan Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması sonuçlarında da kadınların toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları incelendiğinde; kadınların %75,2'si "yemek, bulaşık, çamaşır, t ve temizlik gibi ev işlerini erkekler de yapmalıdır" şeklindeki düşüncelerini belirttikleri grlmektedir. şekil 25'te elde edilen sonuçlar 2013 yılında Türkiye genelinde yapılan çalışmanın sonuçları örtüşmektedir (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2013).

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Şekil 26. Çalışmaya katılan kadınlar açısından evde karar alma durumu

Evde karar almada kimin sözü geçer sorusuna kadınların %35,2'si eşlerinin cevabı verirken, %25,0'i kendileri ve eşlerinin birlikte karar aldıklarını belirtmişlerdir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

5. KADINLARIN GİRİŞİMCİLİĞE BAKIŞ AÇISI

Bir ülkenin gelişebilmesi ve güçlü bir ekonomiye sahip olması, girişimci özellikleri olan bireylerin risk alıp yeni işler kurarak ekonomik büyümeye yardımcı olmalarıyla mümkündür. Girişimcilik işsizliğin azalmasına, insanların ve kaynakların verimliliğinin artmasına ve toplumun gelirinin çoğalmasına katkı sunmaktadır. Bu sebeplerden dolayı gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler girişimciliğin özendirilmesine son derece önem vermektedirler (Soysal, 2013). Ülkemizde de girişimcilik konusu son yıllarda artan oranlarda gündemde yer almaktadır. Belli bir noktaya gelmiş olan girişimcilik algısının daha ilerilere taşınması açısından özellikle kadın girişimciliği üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Kadın girişimciliği Avrupa'da %30 oranlarında iken, gelişmekte olan ülkemizde %8,1 oranında olması bu konunun önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Kentlerde yaşayan kadınların eğitim düzeyinin artması, sosyo-kültürel değişimler sonucu çok sayıda kadının çalışma hayatına girmesi ve girişimcilikte başarılı olan kadınların diğer kadınlara rol model olmaları kentte kadın girişimciliğini giderek arttırmaktadır. Bunların yanında kadınlara uygun olmayan iş koşulları, işsizlik sorunları ve kadınların özellikle ücretli işlerde cinsiyet ayrımcılığına uğramaları da kadın girişimciliğini artıran en önemli nedenlerdendir.

Kırsal alanda kadın girişimciliği konusu ele alındığında ise kentte yaşayan kadınlara oranla daha dezavantajlı yaşam koşullarına sahip olan kadınların yeterince iş gücüne katılmadıkları ve çoğunluğunun ücretsiz aile işçisi olarak istihdam edildikleri durumu ile karşılaşılmaktadır. Kırsaldaki kadınların tarım ve hayvancılıkla ilgili yaptıkları işler ve ev işleriyle ilgilenmeleri kadının yapmak zorunda olduğu günlük sıradan işler olarak değerlendirilmektedir. Kırsal kesimde yaşayan kadınlar tarımsal üretime çoğu zaman erkeklerden daha fazla katkı sağlamaktadırlar. Fakat ülkemizde çalışan kadınlardan tarımsal faaliyetlerde bulunanlarda kayıt dışı çalışma oranı %94,4 olduğu düşünülürse kadınların gerçekleştirdikleri bu üretimin resmi kaynaklara yansımadağı açıkça görülmektedir (TÜİK İstatistiklerle Kadın,2014). Düşük eğitim düzeyi, toplumun çalışma

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

CSGB
T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

konusunda kadına önyargılı bakışı, orantısız cinsiyet eşitsizliği gibi nedenler kadının kırsal kalkınmadaki rolü ve işlevini zayıflatmaktadır.

Nüfusun dörtte birinin kırsal alanda yaşadığı ve tarımda istihdam edildiği ölkemizde, öncelikle kırsal alanda yaşayan kadınlara yönelik sosyo-ekonomik gelişmede kadının önemine farkındalık oluşturacak her türlü eğitim faaliyetlerinin desteklenmesi bir gerekliliktir.

Yapılan saha çalışmasında kırsalda yaşayan kadınların girişimcilik konusunda bilgi birikimlerinin olup olmadıkları araştırılmıştır. Aynı zamanda anket sırasında kısaca girişimciliğin tanımı yapılarak kadınların girişimcilik konusunda bilinçlendirilmesi sağlanmıştır.

Şekil 27. Çalışmaya katılan kadınların "Girişimcilik" kelimesinden haberdar olma durumu

Çalışmaya katılan kadınlardan "Girişimcilik" kelimesini duyanların oranı yarı yarıya olup %50,1'dir. Kadınların ücretsiz girişimcilik kursundan haberdar olanların oranı ise düşük seviyede olup %31,3 düzeyindedir. Çalışmaya katılan kadınların %90,8'i kadınların girişimci olması gerektiğini düşünürken, %45,0'i girişimci olmanın zor olduğunu ve %54,6'sı girişimci

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

bir kadının ailesine ve eşine daha az zaman ayıracağını düşünmektedir. Kadınlar açısından bakıldığında girişimci olmanın kültür ve geleneğimize uygun olduğunu belirtenlerin oranı oldukça yüksek olup %73,6'dır. Girişimci kadınların daha özgüvenli olacağı ve aile bütçesine katkıda bulunacağını düşünen kadınların oranı ise sırasıyla %89,3 ve %92,1'dir (Tablo 12).

Tablo 12. Çalışmaya Katılan Kadınların Girişimciliğine Bakış Açıları

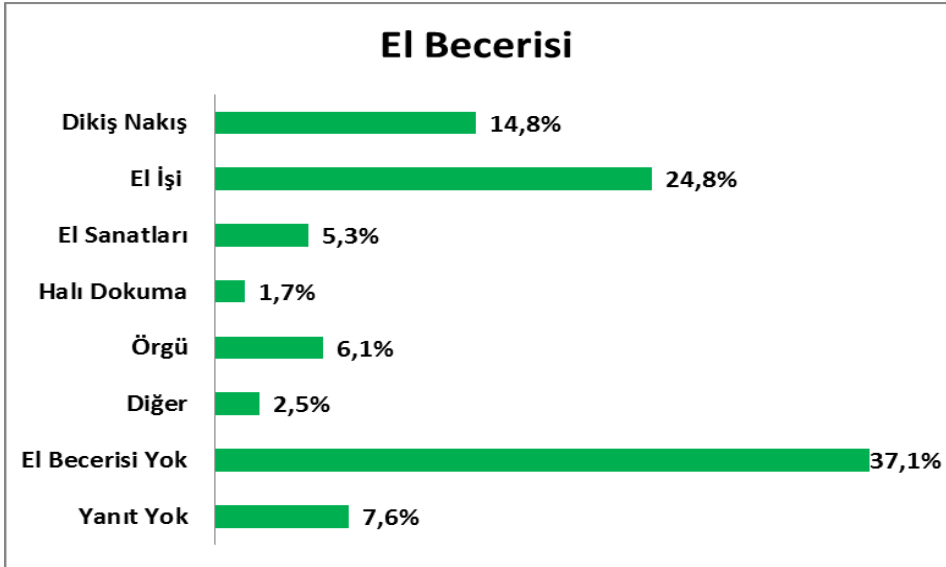
	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Ücretsiz girişimcilik eğitiminden haberdar mısınız?	31,3%	55,2%	13,4%	100,0%
Girişimci olmak sizce zor mu?	44,8%	45,0%	10,2%	100,0%
Kadınlar girişimci olmalı mıdır?	90,8%	5,5%	3,6%	100,0%
Girişimci bir kadın ailenin geçimine katkı sağlar mı?	92,1%	4,5%	3,4%	100,0%
Girişimci kadın aile ve eşine daha az zaman ayırır mı?	54,6%	37,1%	8,3%	100,0%
Girişimci kadın daha özgüvenli olur mu?	89,3%	4,1%	6,6%	100,0%
Kadının girişimci olması kültür ve geleneğimize uyar mı?	73,6%	18,3%	8,1%	100,0%

Çalışmaya katılan kadınlar açısından girişimcilik olgusu genel olarak değerlendirildiğinde kadınların girişimciliğe sıcak baktıkları görülmektedir. Fakat konu girişimciliği hayata geçirmeye geldiğinde kadınların çoğu bir iş kurmayı göze alamamaktadır. Çalışmaya katılan kadınların sabit bir iş yeri olmadan üretebilecekleri ürünleri ise satıp para kazanma isteklerinin ise oldukça fazla olduğu görülmüştür.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

bir kadının ailesine ve eşine daha az zaman ayıracağını düşünmektedir. Kadınlar açısından bakıldığında girişimci olmanın kültür ve geleneğimize uygun olduğunu belirtenlerin oranı oldukça yüksek olup %73,6'dır. Girişimci kadınların daha özgüvenli olacağı ve aile bütçesine katkıda bulunacağını düşünen kadınların oranı ise sırasıyla %89,3 ve %92,1'dir (Tablo 12).

Şekil 28. Çalışmaya katılan kadınların el becerileri durumları

Çalışmaya katılan kadınların %37,1'i herhangi bir el becerilerinin olmadığını belirtirken, bir el becerisi olanlar arasında en çok rastlanan durum el işi yapan (%24,8) katılımcılar olarak gözlenmiştir. Dikiş nakış becerisine sahip katılımcıların oranı ise %14,8'dir. Bu soruya yanıt vermeyenlerin oranı ise %7,6'dır. Saha çalışmasında kadınlara herhangi bir el becerilerinin olup olmadığı, varsa bunu ticarete dönüştürüp dönüştürmedikleri sorulduğunda verilen cevaplar Tablo 13'te özetlenmiştir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 13. Çalışmaya Katılan Kadınların El Becerilerini Ticarete Dönüştürme İstekleri

El Becerisini Ticarete Dönüştürme İsteği			
	Evet	Hayır	Fikrim Yok
El Becerisi Olan	72,5%	25,7%	1,8%
El Becerisi Olmayan	64,2%	29,5%	6,2%

Çalışmaya katılan kadınlar açısından herhangi bir el becerisi olanların bu el becerilerini ticarete dönüştürmek isteyenlerin oranı %72,5'tir. El becerisi olmayan kadınlarda ise herhangi bir el becerileri olsaydı bunu ticarete dönüştürüm diyenlerin oranı ise %64,2'dir.

Tablo 14. Çalışmaya Katılan Kadınların Ticarete Bakış Açıları

	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Ailenizde mesleğini ticarete dönüştüren biri var mı?	17,9%	79,7%	2,3%	100,0%
Bir iş kurma fikriniz var mı?	34,3%	55,2%	10,4%	100,0%
Mesleki bir eğitim aldınız mı?	32,2%	64,2%	3,6%	100,0%
Girişimcilik konusunda eğitime ihtiyacınız olduğunu düşünüyor musunuz?	53,7%	34,8%	11,5%	100,0%
Sizce girişimcilikte ortaklık kurmak önemli midir?	39,2%	46,3%	14,5%	100,0%
Bir girişimci olsanız ortaklık kurmaya çalışır mıydınız?	32,4%	54,4%	13,2%	100,0%
Aile üyeleri veya akrabalarından biriyle ortaklık kurmak ister miydiniz?	27,1%	61,6%	11,3%	100,0%
Aile üyeleri dışında birileri ile ortaklık kurmak ister miydiniz?	23,2%	65,5%	11,3%	100,0%
Kooperatifleşme hakkında bilginiz var mı?	18,1%	62,0%	19,8%	100,0%
Üreteceğiniz ürünleri nerede ve nasıl satacağınızı biliyor musunuz?	35,8%	49,7%	14,5%	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Araştırmaya katılan kadınların el becerilerini ticarete dönüştürme isteği yüksek oranlarda iken bir iş kurma fikri olan kadınların oranı %34,3'dür. Bu durum saha çalışması sırasında karşılaşıldığı üzere kadınların yaptıkları el işi ürünlerini herhangi bir yakını veya tanıdığı vasıtasıyla kolay yoldan pazara ulaştırmak yani kolayca satıp para kazanma isteklerini göstermektedirler. Yine saha çalışmasından edinilen izlenimlerde kadınların sabit bir işyeri kurarak ya da bir kooperatif çatısı altında toplanarak iş yapma veya ticaret yapma cesaretinde ve bilincinde olmadıkları görülmüştür. Çalışmaya katılan kadınların ailelerinden veya yakınlarından herhangi birinin mesleğini ticarete dönüştürenlerin oranının %17,9 olması, kadınların ticarete atılma isteklerinin düşük düzeyde olmasının sebeplerinden biridir.

Çalışmaya katılan kadınların %46,3'ü girişimcilikte ortaklık kurmak önemli olmadığını, %54,4'ü girişimci olsalar ortaklık kurmayacaklarını ifade etmişlerdir. Yakın akraba veya akraba dışında birileri ile ortaklığa sıcak bakmayanların oranı ise sırasıyla %61,6 ve %65,5'tir.

Çalışmaya katılan kadınlardan mesleki bir eğitim almadığını belirtenlerin oranı ise %64,2 iken girişimcilik konusunda eğitime ihtiyaçı olduğunu düşünenlerin oranı %53,7'dir. Kooperatifleşme hakkında bilgisi olmayanların oranı %62,0, üretecekleri ürünleri nerede ve nasıl satacaklarını bilmeyenlerin oranı %49,5'tir. Bu sonuçlar kadınların genel işletme konularında ve girişimcilik konusunda eğitim ihtiyaçları olduğunu göstermektedir. Yine bu sonuçlarla birlikte sahadan edinilen izlenimler doğrultusunda bireysel düzeyde ve ortaklıkla iş kurmaktan çekinen kadınların kooperatif çatısı altında bir araya getirilerek cesaretlendirilmesi ve üretecekleri ürünleri satıp gelir elde edebilecekleri bir yapının oluşturulmasının gereklilik olduğu görülmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

6. DEMOGRAFİ ALT ÖLÇEKLERİ BAKIMINDAN GİRİŞİMCİLİK

Kırsal alanda yaşayan kadınlar açısından girişimcilik konusu ele alındığında kadınların yaş, medeni durum, eğitim durumu ve meslek durumları ile girişimciliğe bakış açıları daha ayrıntılı incelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda çalışmaya katılan kadınların yaş grupları, medeni durum, eğitim durumu ve meslek durumlarına göre kadın girişimciliğine bakış açıları sırasıyla Tablo 15, Tablo 16, Tablo 17 ve Tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 15. Yaş grupları bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Yaş Grup	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Girişimcilik kelimesini duyduunuz mu?	18-24	64,6%	26,5%	8,8%	100,0%
	25-34	60,4%	30,6%	9,0%	100,0%
	35-44	47,8%	41,7%	10,4%	100,0%
	45-54	32,3%	50,8%	16,9%	100,0%
	55-64	11,9%	76,2%	11,9%	100,0%
Ücretsiz girişimcilik eğitiminden haberdar mısınız?	18-24	38,9%	48,7%	12,4%	100,0%
	25-34	32,8%	54,5%	12,7%	100,0%
	35-44	34,8%	51,3%	13,9%	100,0%
	45-54	23,1%	63,1%	13,8%	100,0%
	55-64	9,5%	73,8%	16,7%	100,0%
Girişimci olmak sizce zor mu?	18-24	40,7%	51,3%	8,0%	100,0%
	25-34	47,0%	47,8%	5,2%	100,0%
	35-44	40,9%	45,2%	13,9%	100,0%
	45-54	46,2%	41,5%	12,3%	100,0%
	55-64	57,1%	23,8%	19,0%	100,0%
Kadınlar girişimci olmalı mıdır?	18-24	94,7%	3,5%	1,8%	100,0%
	25-34	94,0%	4,5%	1,5%	100,0%
	35-44	92,2%	1,7%	6,1%	100,0%
	45-54	84,6%	12,3%	3,1%	100,0%
	55-64	76,2%	14,3%	9,5%	100,0%
Girişimci bir kadın ailenin geçimine katkı sağlar mı?	18-24	93,8%	2,7%	3,5%	100,0%
	25-34	95,5%	3,0%	1,5%	100,0%
	35-44	92,2%	4,3%	3,5%	100,0%
	45-54	89,2%	6,2%	4,6%	100,0%
	55-64	81,0%	11,9%	7,1%	100,0%
Girişimci kadın aile ve eşine daha az zaman ayırır mı?	18-24	48,7%	44,2%	7,1%	100,0%
	25-34	53,7%	39,6%	6,7%	100,0%
	35-44	60,0%	33,9%	6,1%	100,0%
	45-54	58,5%	29,2%	12,3%	100,0%
	55-64	52,4%	31,0%	16,7%	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 15 (Devamı). Yaş grupları bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Yaş Grup	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Kadının girişimci olması kültür ve geleneğimize uyar mı?	18-24	77,0%	15,0%	8,0%	100,0%
	25-34	76,9%	15,7%	7,5%	100,0%
	35-44	79,1%	14,8%	6,1%	100,0%
	45-54	63,1%	24,6%	12,3%	100,0%
	55-64	54,8%	35,7%	9,5%	100,0%
Girişimci kadın daha özgüvenli olur mu?	18-24	92,9%	3,5%	3,5%	100,0%
	25-34	92,5%	3,0%	4,5%	100,0%
	35-44	91,3%	5,2%	3,5%	100,0%
	45-54	86,2%	6,2%	7,7%	100,0%
	55-64	69,0%	2,4%	28,6%	100,0%
Ailenizde mesleğini ticarete dönüştüren biri var mı?	18-24	25,7%	73,5%	0,9%	100,0%
	25-34	17,9%	78,4%	3,7%	100,0%
	35-44	16,5%	80,9%	2,6%	100,0%
	45-54	10,8%	87,7%	1,5%	100,0%
	55-64	11,9%	85,7%	2,4%	100,0%
Mesleğinizi/el becerinizi (varsa/olsaydı) ticarete dönüştürmeyi düşünür müsünüz?	18-24	70,8%	23,9%	5,3%	100,0%
	25-34	72,4%	24,6%	3,0%	100,0%
	35-44	75,7%	22,6%	1,7%	100,0%
	45-54	63,1%	32,3%	4,6%	100,0%
	55-64	45,2%	50,0%	4,8%	100,0%
Bir iş kurma fikriniz var mı?	18-24	39,8%	50,4%	9,7%	100,0%
	25-34	47,0%	43,3%	9,7%	100,0%
	35-44	33,0%	53,9%	13,0%	100,0%
	45-54	16,9%	75,4%	7,7%	100,0%
	55-64	9,5%	78,6%	11,9%	100,0%
Mesleki bir eğitim aldınız mı?	18-24	37,2%	60,2%	2,7%	100,0%
	25-34	41,8%	56,0%	2,2%	100,0%
	35-44	33,0%	60,9%	6,1%	100,0%
	45-54	15,4%	83,1%	1,5%	100,0%
	55-64	11,9%	81,0%	7,1%	100,0%
Girişimcilik konusunda eğitime ihtiyacınız olduğunu düşünüyor musunuz?	18-24	57,5%	33,6%	8,8%	100,0%
	25-34	61,9%	27,6%	10,4%	100,0%
	35-44	52,2%	37,4%	10,4%	100,0%
	45-54	49,2%	33,8%	16,9%	100,0%
	55-64	28,6%	54,8%	16,7%	100,0%
Sizce girişimcilikte ortaklık kurmak önemli midir?	18-24	45,1%	44,2%	10,6%	100,0%
	25-34	41,0%	44,8%	14,2%	100,0%
	35-44	39,1%	45,2%	15,7%	100,0%
	45-54	32,3%	52,3%	15,4%	100,0%
	55-64	28,6%	50,0%	21,4%	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 15 (Devamı). Yaş grupları bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Yaş Grup	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Bir girişimci olsanız ortaklık kurmaya çalışır mıydınız?	18-24	42,5%	50,4%	7,1%	100,0%
	25-34	27,6%	59,0%	13,4%	100,0%
	35-44	33,0%	52,2%	14,8%	100,0%
	45-54	29,2%	53,8%	16,9%	100,0%
	55-64	23,8%	57,1%	19,0%	100,0%
Aile üyeleri veya akrabalarından biriyle ortaklık kurmak ister miydiniz?	18-24	27,4%	67,3%	5,3%	100,0%
	25-34	27,6%	62,7%	9,7%	100,0%
	35-44	26,1%	58,3%	15,7%	100,0%
	45-54	29,2%	56,9%	13,8%	100,0%
	55-64	23,8%	59,5%	16,7%	100,0%
Aile üyeleri dışında birileri ile ortaklık kurmak ister miydiniz?	18-24	27,4%	62,8%	9,7%	100,0%
	25-34	25,4%	67,9%	6,7%	100,0%
	35-44	24,3%	60,9%	14,8%	100,0%
	45-54	16,9%	69,2%	13,8%	100,0%
	55-64	11,9%	71,4%	16,7%	100,0%
Kooperatifleşme hakkında bilginiz var mı?	18-24	24,8%	63,7%	11,5%	100,0%
	25-34	18,7%	62,7%	18,7%	100,0%
	35-44	15,7%	56,5%	27,8%	100,0%
	45-54	13,8%	64,6%	21,5%	100,0%
	55-64	11,9%	66,7%	21,4%	100,0%
Üreteceğiniz ürünleri nerede ve nasıl satacağınızı biliyor musunuz?	18-24	40,7%	46,9%	12,4%	100,0%
	25-34	32,8%	52,2%	14,9%	100,0%
	35-44	40,0%	47,8%	12,2%	100,0%
	45-54	32,3%	49,2%	18,5%	100,0%
	55-64	26,2%	54,8%	19,0%	100,0%

Çalışmaya katılan kadınlardan 18-24 ve 25-34 yaş arası katılımcıların girişimciliğe bakış açılarının diğer yaş gruplarına göre daha pozitif yönde olduğu görülmektedir. Kadınların yaşları ilerledikçe girişimcilik ve ticaretle uğraşma isteklerinin azaldığı sonucu elde edilmiştir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 16. Medeni durum bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Medeni Durum	Evlet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Girişimcilik kelimesini duyduunuz mu?	Evli	43,2%	44,4%	12,4%	100,0%
	Bekar	70,2%	23,4%	6,5%	100,0%
	Boşanmış/Dul	75,0%	25,0%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Ücretsiz girişimcilik eğitiminden haberdar mısınız?	Evli	27,6%	58,1%	14,3%	100,0%
	Bekar	39,5%	50,8%	9,7%	100,0%
	Boşanmış/Dul	58,3%	33,3%	8,3%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	22,2%	50,0%	27,8%	100,0%
Girişimci olmak sizce zor mu?	Evli	45,1%	43,8%	11,1%	100,0%
	Bekar	43,5%	48,4%	8,1%	100,0%
	Boşanmış/Dul	25,0%	75,0%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	61,1%	22,2%	16,7%	100,0%
Kadınlar girişimci olmalı mıdır?	Evli	89,5%	6,0%	4,4%	100,0%
	Bekar	95,2%	3,2%	1,6%	100,0%
	Boşanmış/Dul	91,7%	8,3%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	83,3%	11,1%	5,6%	100,0%
Girişimci bir kadın ailenin geçimine katkı sağlar mı?	Evli	91,7%	4,8%	3,5%	100,0%
	Bekar	94,4%	2,4%	3,2%	100,0%
	Boşanmış/Dul	91,7%	8,3%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	83,3%	11,1%	5,6%	100,0%
Girişimci kadın aile ve eşine daha az zaman ayırır mı?	Evli	58,1%	34,3%	7,6%	100,0%
	Bekar	49,2%	41,1%	9,7%	100,0%
	Boşanmış/Dul	41,7%	58,3%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	38,9%	44,4%	16,7%	100,0%
Kadının girişimci olması kültür ve geleneğimize uyar mı?	Evli	74,0%	17,8%	8,3%	100,0%
	Bekar	73,4%	18,5%	8,1%	100,0%
	Boşanmış/Dul	83,3%	16,7%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	61,1%	27,8%	11,1%	100,0%
Girişimci kadın daha özgüvenli olur mu?	Evli	88,6%	4,4%	7,0%	100,0%
	Bekar	92,7%	3,2%	4,0%	100,0%
	Boşanmış/Dul	91,7%	8,3%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	77,8%	0,0%	22,2%	100,0%
Ailenizde mesleğini ticarete dönüştüren biri var mı?	Evli	15,2%	81,6%	3,2%	100,0%
	Bekar	23,4%	75,8%	0,8%	100,0%
	Boşanmış/Dul	41,7%	58,3%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	11,1%	88,9%	0,0%	100,0%
Mesleğinizi/el becerinizi (varsa/olsaydı) ticarete dönüştürmeyi düşünür müsünüz?	Evli	68,6%	27,9%	3,5%	100,0%
	Bekar	73,4%	23,4%	3,2%	100,0%
	Boşanmış/Dul	75,0%	8,3%	16,7%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	44,4%	55,6%	0,0%	100,0%
Bir iş kurma fikriniz var mı?	Evli	30,8%	59,4%	9,8%	100,0%
	Bekar	46,8%	41,9%	11,3%	100,0%
	Boşanmış/Dul	33,3%	50,0%	16,7%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	11,1%	77,8%	11,1%	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 16 (Devamı). Medeni durum bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Medeni Durum	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Mesleki bir eğitim aldınız mı?	Evli	27,3%	69,2%	3,5%	100,0%
	Bekar	43,5%	53,2%	3,2%	100,0%
	Boşanmış/Dul	66,7%	33,3%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	16,7%	72,2%	11,1%	100,0%
Girişimcilik konusunda eğitime ihtiyacınız olduğunu düşünüyor musunuz?	Evli	50,8%	37,1%	12,1%	100,0%
	Bekar	63,7%	25,8%	10,5%	100,0%
	Boşanmış/Dul	58,3%	41,7%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	33,3%	50,0%	16,7%	100,0%
Sizce girişimcilikte ortaklık kurmak önemli midir?	Evli	36,8%	47,9%	15,2%	100,0%
	Bekar	47,6%	40,3%	12,1%	100,0%
	Boşanmış/Dul	25,0%	66,7%	8,3%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	33,3%	44,4%	22,2%	100,0%
Bir girişimci olsanız ortaklık kurmaya çalışır mıydınız?	Evli	30,8%	54,6%	14,6%	100,0%
	Bekar	39,5%	50,8%	9,7%	100,0%
	Boşanmış/Dul	25,0%	66,7%	8,3%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Aile üyeleri veya akrabalarından biriyle ortaklık kurmak ister miydiniz?	Evli	27,3%	59,7%	13,0%	100,0%
	Bekar	29,0%	64,5%	6,5%	100,0%
	Boşanmış/Dul	16,7%	75,0%	8,3%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%
Aile üyeleri dışında birileri ile ortaklık kurmak ister miydiniz?	Evli	22,5%	65,1%	12,4%	100,0%
	Bekar	28,2%	62,9%	8,9%	100,0%
	Boşanmış/Dul	16,7%	83,3%	0,0%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	5,6%	77,8%	16,7%	100,0%
Kooperatifleşme hakkında bilginiz var mı?	Evli	13,7%	64,4%	21,9%	100,0%
	Bekar	27,4%	58,9%	13,7%	100,0%
	Boşanmış/Dul	41,7%	41,7%	16,7%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	16,7%	55,6%	27,8%	100,0%
Üreteceğiniz ürünleri nerede ve nasıl satacağınızı biliyor musunuz?	Evli	35,2%	49,2%	15,6%	100,0%
	Bekar	37,9%	50,8%	11,3%	100,0%
	Boşanmış/Dul	58,3%	25,0%	16,7%	100,0%
	Eşi vefat etmiş	16,7%	66,7%	16,7%	100,0%

Çalışmaya katılan kadınların medeni durum bakımından kadın girişimciliğine bakış açıları incelendiğinde medeni durumu bekar ve boşanmış/dul olan kadınların girişimciliğe daha sıcak baktıkları ve ticaretle uğraşma isteklerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan evli ve eşi vefat etmiş kadınlar ise girişimci olmanın zor olduğunu düşünmektedirler.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 17. Eğitim durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Eğitim Durumu	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Girişimcilik kelimesini duydunuz mu?	Okur Yazar Değil	6,0%	83,6%	10,4%	100,0%
	Okur Yazar	11,8%	52,9%	35,3%	100,0%
	İlkokul	41,5%	43,7%	14,8%	100,0%
	Ortaokul	50,7%	34,3%	14,9%	100,0%
	Lise	70,1%	24,3%	5,6%	100,0%
	Açıköğretim	72,2%	27,8%	0,0%	100,0%
	Önlisans	91,7%	8,3%	0,0%	100,0%
	Lisans	97,1%	2,9%	0,0%	100,0%
	Lisansüstü	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Ücretsiz girişimcilik eğitiminden haberdar mısınız?	Okur Yazar Değil	6,0%	82,1%	11,9%	100,0%
	Okur Yazar	11,8%	52,9%	35,3%	100,0%
	İlkokul	23,2%	57,7%	19,0%	100,0%
	Ortaokul	29,9%	53,7%	16,4%	100,0%
	Lise	46,7%	44,9%	8,4%	100,0%
	Açıköğretim	38,9%	61,1%	0,0%	100,0%
	Önlisans	58,3%	41,7%	0,0%	100,0%
	Lisans	65,7%	28,6%	5,7%	100,0%
	Lisansüstü	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Girişimci olmak sizce zor mu?	Okur Yazar Değil	50,7%	26,9%	22,4%	100,0%
	Okur Yazar	52,9%	35,3%	11,8%	100,0%
	İlkokul	43,7%	43,7%	12,7%	100,0%
	Ortaokul	47,8%	46,3%	6,0%	100,0%
	Lise	44,9%	51,4%	3,7%	100,0%
	Açıköğretim	44,4%	44,4%	11,1%	100,0%
	Önlisans	8,3%	83,3%	8,3%	100,0%
	Lisans	42,9%	51,4%	5,7%	100,0%
	Lisansüstü	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kadınlar girişimci olmalı mıdır?	Okur Yazar Değil	77,6%	13,4%	9,0%	100,0%
	Okur Yazar	76,5%	23,5%	0,0%	100,0%
	İlkokul	90,1%	4,2%	5,6%	100,0%
	Ortaokul	98,5%	1,5%	0,0%	100,0%
	Lise	93,5%	3,7%	2,8%	100,0%
	Açıköğretim	94,4%	5,6%	0,0%	100,0%
	Önlisans	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Lisans	97,1%	2,9%	0,0%	100,0%
	Lisansüstü	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 17 (Devamı). Eğitim durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Eğitim Durumu	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Girişimci bir kadın ailenin geçimine katkı sağlar mı?	Okur Yazar Değil	85,1%	9,0%	6,0%	100,0%
	Okur Yazar	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	İlkokul	89,4%	5,6%	4,9%	100,0%
	Ortaokul	97,0%	3,0%	0,0%	100,0%
	Lise	92,5%	4,7%	2,8%	100,0%
	Açıköğretim	94,4%	0,0%	5,6%	100,0%
	Önlisans	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Lisans	97,1%	0,0%	2,9%	100,0%
Lisansüstü	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Girişimci kadın aile ve eşine daha az zaman ayırır mı?	Okur Yazar Değil	67,2%	16,4%	16,4%	100,0%
	Okur Yazar	76,5%	17,6%	5,9%	100,0%
	İlkokul	61,3%	31,0%	7,7%	100,0%
	Ortaokul	52,2%	43,3%	4,5%	100,0%
	Lise	43,0%	49,5%	7,5%	100,0%
	Açıköğretim	38,9%	50,0%	11,1%	100,0%
	Önlisans	41,7%	50,0%	8,3%	100,0%
	Lisans	45,7%	48,6%	5,7%	100,0%
Lisansüstü	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	
Kadının girişimci olması kültür ve geleneğimize uyar mı?	Okur Yazar Değil	58,2%	32,8%	9,0%	100,0%
	Okur Yazar	70,6%	23,5%	5,9%	100,0%
	İlkokul	69,7%	20,4%	9,9%	100,0%
	Ortaokul	79,1%	11,9%	9,0%	100,0%
	Lise	83,2%	12,1%	4,7%	100,0%
	Açıköğretim	72,2%	16,7%	11,1%	100,0%
	Önlisans	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Lisans	71,4%	20,0%	8,6%	100,0%
Lisansüstü	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Girişimci kadın daha özgüvenli olur mu?	Okur Yazar Değil	74,6%	7,5%	17,9%	100,0%
	Okur Yazar	76,5%	11,8%	11,8%	100,0%
	İlkokul	90,1%	3,5%	6,3%	100,0%
	Ortaokul	92,5%	4,5%	3,0%	100,0%
	Lise	94,4%	1,9%	3,7%	100,0%
	Açıköğretim	88,9%	5,6%	5,6%	100,0%
	Önlisans	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Lisans	94,3%	2,9%	2,9%	100,0%
Lisansüstü	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 17 (Devamı). Eğitim durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Eğitim Durumu	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Ailenizde mesleğini ticarete dönüştüren biri var mı?	Okur Yazar Değil	6,0%	91,0%	3,0%	100,0%
	Okur Yazar	23,5%	76,5%	0,0%	100,0%
	İlkokul	13,4%	83,8%	2,8%	100,0%
	Ortaokul	17,9%	77,6%	4,5%	100,0%
	Lise	29,9%	69,2%	0,9%	100,0%
	Açıköğretim	22,2%	77,8%	0,0%	100,0%
	Önlisans	16,7%	83,3%	0,0%	100,0%
	Lisans	17,1%	82,9%	0,0%	100,0%
Mesleğinizi/el becerinizi (varsa/olsaydı) ticarete dönüştürmeyi düşünür müsünüz?	Okur Yazar Değil	50,7%	41,8%	7,5%	100,0%
	Okur Yazar	88,2%	11,8%	0,0%	100,0%
	İlkokul	68,3%	29,6%	2,1%	100,0%
	Ortaokul	74,6%	23,9%	1,5%	100,0%
	Lise	72,9%	21,5%	5,6%	100,0%
	Açıköğretim	66,7%	33,3%	0,0%	100,0%
	Önlisans	91,7%	8,3%	0,0%	100,0%
	Lisans	71,4%	22,9%	5,7%	100,0%
Bir iş kurma fikriniz var mı?	Okur Yazar Değil	11,9%	76,1%	11,9%	100,0%
	Okur Yazar	23,5%	58,8%	17,6%	100,0%
	İlkokul	28,2%	62,0%	9,9%	100,0%
	Ortaokul	41,8%	50,7%	7,5%	100,0%
	Lise	52,3%	39,3%	8,4%	100,0%
	Açıköğretim	27,8%	55,6%	16,7%	100,0%
	Önlisans	41,7%	50,0%	8,3%	100,0%
	Lisans	37,1%	45,7%	17,1%	100,0%
Mesleki bir eğitim aldınız mı?	Okur Yazar Değil	6,0%	89,6%	4,5%	100,0%
	Okur Yazar	23,5%	70,6%	5,9%	100,0%
	İlkokul	26,8%	69,0%	4,2%	100,0%
	Ortaokul	28,4%	71,6%	0,0%	100,0%
	Lise	45,8%	48,6%	5,6%	100,0%
	Açıköğretim	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Önlisans	66,7%	33,3%	0,0%	100,0%
	Lisans	51,4%	45,7%	2,9%	100,0%
Girişimcilik konusunda eğitime ihtiyacınız olduğunu düşünüyor musunuz?	Okur Yazar Değil	47,8%	38,8%	13,4%	100,0%
	Okur Yazar	29,4%	47,1%	23,5%	100,0%
	İlkokul	47,9%	38,0%	14,1%	100,0%
	Ortaokul	56,7%	37,3%	6,0%	100,0%
	Lise	60,7%	29,9%	9,3%	100,0%
	Açıköğretim	66,7%	16,7%	16,7%	100,0%
	Önlisans	83,3%	16,7%	0,0%	100,0%
	Lisans	57,1%	31,4%	11,4%	100,0%
Lisansüstü	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 17 (Devamı). Eğitim durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Eğitim Durumu	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Sizce girişimcilikte ortaklık kurmak önemli midir?	Okur Yazar Değil	23,9%	53,7%	22,4%	100,0%
	Okur Yazar	41,2%	47,1%	11,8%	100,0%
	İlkokul	36,6%	43,7%	19,7%	100,0%
	Ortaokul	43,3%	46,3%	10,4%	100,0%
	Lise	51,4%	38,3%	10,3%	100,0%
	Açıköğretim	22,2%	72,2%	5,6%	100,0%
	Önlisans	41,7%	50,0%	8,3%	100,0%
	Lisans	34,3%	57,1%	8,6%	100,0%
	Lisansüstü	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Bir girişimci olsanız ortaklık kurmaya çalışır mıydınız?	Okur Yazar Değil	23,9%	55,2%	20,9%	100,0%
	Okur Yazar	41,2%	41,2%	17,6%	100,0%
	İlkokul	27,5%	53,5%	19,0%	100,0%
	Ortaokul	38,8%	55,2%	6,0%	100,0%
	Lise	41,1%	52,3%	6,5%	100,0%
	Açıköğretim	11,1%	72,2%	16,7%	100,0%
	Önlisans	41,7%	50,0%	8,3%	100,0%
	Lisans	34,3%	60,0%	5,7%	100,0%
	Lisansüstü	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Aile üyeleri veya akrabalarından biriyle ortaklık kurmak ister miydiniz?	Okur Yazar Değil	29,9%	50,7%	19,4%	100,0%
	Okur Yazar	41,2%	41,2%	17,6%	100,0%
	İlkokul	23,2%	62,0%	14,8%	100,0%
	Ortaokul	28,4%	64,2%	7,5%	100,0%
	Lise	29,9%	63,6%	6,5%	100,0%
	Açıköğretim	22,2%	66,7%	11,1%	100,0%
	Önlisans	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%
	Lisans	22,9%	71,4%	5,7%	100,0%
	Lisansüstü	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Aile üyeleri dışında birileri ile ortaklık kurmak ister miydiniz?	Okur Yazar Değil	11,9%	68,7%	19,4%	100,0%
	Okur Yazar	17,6%	58,8%	23,5%	100,0%
	İlkokul	18,3%	66,9%	14,8%	100,0%
	Ortaokul	28,4%	67,2%	4,5%	100,0%
	Lise	33,6%	58,9%	7,5%	100,0%
	Açıköğretim	5,6%	88,9%	5,6%	100,0%
	Önlisans	41,7%	58,3%	0,0%	100,0%
	Lisans	25,7%	65,7%	8,6%	100,0%
	Lisansüstü	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 17 (Devamı). Eğitim durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Eğitim Durumu	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Kooperatifleşme hakkında bilginiz var mı?	Okur Yazar Değil	4,5%	74,6%	20,9%	100,0%
	Okur Yazar	35,3%	35,3%	29,4%	100,0%
	İlkokul	10,6%	64,1%	25,4%	100,0%
	Ortaokul	7,5%	71,6%	20,9%	100,0%
	Lise	22,4%	57,9%	19,6%	100,0%
	Açıköğretim	27,8%	66,7%	5,6%	100,0%
	Önlisans	50,0%	41,7%	8,3%	100,0%
	Lisans	57,1%	40,0%	2,9%	100,0%
	Lisansüstü	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Üreteceğiniz ürünleri nerede ve nasıl satacağınızı biliyor musunuz?	Okur Yazar Değil	22,4%	58,2%	19,4%	100,0%
	Okur Yazar	47,1%	41,2%	11,8%	100,0%
	İlkokul	31,7%	50,0%	18,3%	100,0%
	Ortaokul	37,3%	53,7%	9,0%	100,0%
	Lise	43,0%	45,8%	11,2%	100,0%
	Açıköğretim	16,7%	61,1%	22,2%	100,0%
	Önlisans	58,3%	41,7%	0,0%	100,0%
	Lisans	54,3%	34,3%	11,4%	100,0%
	Lisansüstü	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%

Çalışmaya katılan kadınların eğitim durumu bakımından kadın girişimciliğine bakış açıları değerlendirildiğinde eğitim seviyesi yükseldikçe girişimcilik bilincinin arttığı, temel işletme konularında ve girişimcilik konusunda daha fazla eğitim alma isteklerinin olduğu görülmektedir. Ticarete ortaklık kurma noktasında ise eğitim seviyesine bağlı olmaksızın kadınların birçoğu ortaklığa sıcak bakmamaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 18. Meslek durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Meslek	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Girişimcilik kelimesini duyduunuz mu?	Çiftçi	40,0%	60,0%	0,0%	100,0%
	İşçi	81,5%	14,8%	3,7%	100,0%
	Memur	87,5%	6,3%	6,3%	100,0%
	Esnaf	93,8%	6,3%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	37,5%	49,2%	13,2%	100,0%
	Öğrenci	71,2%	21,9%	6,8%	100,0%
	Emekli	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	66,7%	25,0%	8,3%	100,0%
Ücretsiz girişimcilik eğitiminden haberdar mısınız?	Çiftçi	20,0%	80,0%	0,0%	100,0%
	İşçi	63,0%	33,3%	3,7%	100,0%
	Memur	43,8%	43,8%	12,5%	100,0%
	Esnaf	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	24,9%	59,3%	15,8%	100,0%
	Öğrenci	39,7%	50,7%	9,6%	100,0%
	Emekli	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	33,3%	41,7%	25,0%	100,0%
Girişimci olmak sizce zor mu?	Çiftçi	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
	İşçi	29,6%	63,0%	7,4%	100,0%
	Memur	62,5%	37,5%	0,0%	100,0%
	Esnaf	25,0%	75,0%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	47,9%	40,4%	11,7%	100,0%
	Öğrenci	41,1%	49,3%	9,6%	100,0%
	Emekli	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	16,7%	75,0%	8,3%	100,0%
Kadınlar girişimci olmalı mıdır?	Çiftçi	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
	İşçi	96,3%	3,7%	0,0%	100,0%
	Memur	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Esnaf	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	88,6%	6,6%	4,7%	100,0%
	Öğrenci	97,3%	1,4%	1,4%	100,0%
	Emekli	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	91,7%	8,3%	0,0%	100,0%
Girişimci bir kadın ailenin geçimine katkı sağlar mı?	Çiftçi	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
	İşçi	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Memur	93,8%	0,0%	6,3%	100,0%
	Esnaf	93,8%	6,3%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	90,9%	5,4%	3,8%	100,0%
	Öğrenci	94,5%	2,7%	2,7%	100,0%
	Emekli	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 18 (Devamı). Meslek durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Meslek	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Girişimci kadın aile ve eşine daha az zaman ayırır mı?	Çiftçi	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
	İşçi	59,3%	40,7%	0,0%	100,0%
	Memur	31,3%	68,8%	0,0%	100,0%
	Esnaf	56,3%	43,8%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	56,8%	33,1%	10,1%	100,0%
	Öğrenci	50,7%	41,1%	8,2%	100,0%
	Emekli	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	41,7%	58,3%	0,0%	100,0%
Kadının girişimci olması kültür ve geleneğimize uyar mı?	Çiftçi	60,0%	0,0%	40,0%	100,0%
	İşçi	85,2%	11,1%	3,7%	100,0%
	Memur	75,0%	12,5%	12,5%	100,0%
	Esnaf	93,8%	0,0%	6,3%	100,0%
	Ev Hanımı	71,0%	20,8%	8,2%	100,0%
	Öğrenci	78,1%	15,1%	6,8%	100,0%
	Emekli	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	75,0%	25,0%	0,0%	100,0%
Girişimci kadın daha özgüvenli olur mu?	Çiftçi	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
	İşçi	96,3%	0,0%	3,7%	100,0%
	Memur	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Esnaf	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	87,1%	4,7%	8,2%	100,0%
	Öğrenci	91,8%	4,1%	4,1%	100,0%
	Emekli	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Ailenizde mesleğini ticarete dönüştüren biri var mı?	Çiftçi	20,0%	80,0%	0,0%	100,0%
	İşçi	14,8%	85,2%	0,0%	100,0%
	Memur	18,8%	81,3%	0,0%	100,0%
	Esnaf	25,0%	68,8%	6,3%	100,0%
	Ev Hanımı	15,5%	81,7%	2,8%	100,0%
	Öğrenci	27,4%	71,2%	1,4%	100,0%
	Emekli	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	25,0%	75,0%	0,0%	100,0%
Mesleğinizi/el becerinizi (varsa/olsaydı) ticarete dönüştürmeyi düşünür müsünüz?	Çiftçi	60,0%	40,0%	0,0%	100,0%
	İşçi	70,4%	29,6%	0,0%	100,0%
	Memur	62,5%	37,5%	0,0%	100,0%
	Esnaf	81,3%	18,8%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	66,6%	29,0%	4,4%	100,0%
	Öğrenci	75,3%	20,5%	4,1%	100,0%
	Emekli	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	91,7%	8,3%	0,0%	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 18 (Devamı). Meslek durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Meslek	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Bir iş kurma fikriniz var mı?	Çiftçi	20,0%	80,0%	0,0%	100,0%
	İşçi	37,0%	51,9%	11,1%	100,0%
	Memur	25,0%	56,3%	18,8%	100,0%
	Esnaf	37,5%	62,5%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	30,3%	58,0%	11,7%	100,0%
	Öğrenci	47,9%	43,8%	8,2%	100,0%
	Emekli	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	58,3%	41,7%	0,0%	100,0%
Mesleki bir eğitim aldınız mı?	Çiftçi	20,0%	80,0%	0,0%	100,0%
	İşçi	59,3%	40,7%	0,0%	100,0%
	Memur	68,8%	31,3%	0,0%	100,0%
	Esnaf	62,5%	37,5%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	22,7%	72,2%	5,0%	100,0%
	Öğrenci	46,6%	52,1%	1,4%	100,0%
	Emekli	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
Girişimcilik konusunda eğitime ihtiyacınız olduğunu düşünüyor musunuz?	Çiftçi	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
	İşçi	63,0%	37,0%	0,0%	100,0%
	Memur	56,3%	31,3%	12,5%	100,0%
	Esnaf	56,3%	37,5%	6,3%	100,0%
	Ev Hanımı	50,5%	36,3%	13,2%	100,0%
	Öğrenci	64,4%	26,0%	9,6%	100,0%
	Emekli	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	50,0%	41,7%	8,3%	100,0%
Sizce girişimcilikte ortaklık kurmak önemli midir?	Çiftçi	80,0%	0,0%	20,0%	100,0%
	İşçi	44,4%	51,9%	3,7%	100,0%
	Memur	31,3%	62,5%	6,3%	100,0%
	Esnaf	25,0%	75,0%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	39,7%	43,8%	16,4%	100,0%
	Öğrenci	37,0%	50,7%	12,3%	100,0%
	Emekli	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	33,3%	33,3%	33,3%	100,0%
Bir girişimci olsanız ortaklık kurmaya çalışır mıydınız?	Çiftçi	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
	İşçi	37,0%	63,0%	0,0%	100,0%
	Memur	18,8%	75,0%	6,3%	100,0%
	Esnaf	37,5%	62,5%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	31,2%	53,0%	15,8%	100,0%
	Öğrenci	38,4%	50,7%	11,0%	100,0%
	Emekli	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	25,0%	58,3%	16,7%	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 18 (Devamı). Meslek durumu bakımından katılımcıların kadın girişimciliğine bakış açıları

	Meslek	Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Aile üyeleri veya akrabalarından biriyle ortaklık kurmak ister miydiniz?	Çiftçi	40,0%	40,0%	20,0%	100,0%
	İşçi	37,0%	63,0%	0,0%	100,0%
	Memur	12,5%	87,5%	0,0%	100,0%
	Esnaf	12,5%	81,3%	6,3%	100,0%
	Ev Hanımı	28,4%	57,4%	14,2%	100,0%
	Öğrenci	24,7%	69,9%	5,5%	100,0%
	Emekli	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	25,0%	58,3%	16,7%	100,0%
Aile üyeleri dışında birileri ile ortaklık kurmak ister miydiniz?	Çiftçi	60,0%	20,0%	20,0%	100,0%
	İşçi	25,9%	70,4%	3,7%	100,0%
	Memur	12,5%	87,5%	0,0%	100,0%
	Esnaf	18,8%	81,3%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	21,8%	65,0%	13,2%	100,0%
	Öğrenci	28,8%	61,6%	9,6%	100,0%
	Emekli	50,0%	50,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	25,0%	58,3%	16,7%	100,0%
Kooperatifleşme hakkında bilginiz var mı?	Çiftçi	0,0%	60,0%	40,0%	100,0%
	İşçi	40,7%	48,1%	11,1%	100,0%
	Memur	68,8%	31,3%	0,0%	100,0%
	Esnaf	18,8%	68,8%	12,5%	100,0%
	Ev Hanımı	10,7%	66,2%	23,0%	100,0%
	Öğrenci	26,0%	56,2%	17,8%	100,0%
	Emekli	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	58,3%	41,7%	0,0%	100,0%
Üreteceğiniz ürünleri nerede ve nasıl satacağınızı biliyor musunuz?	Çiftçi	40,0%	20,0%	40,0%	100,0%
	İşçi	66,7%	29,6%	3,7%	100,0%
	Memur	50,0%	43,8%	6,3%	100,0%
	Esnaf	62,5%	37,5%	0,0%	100,0%
	Ev Hanımı	30,9%	53,0%	16,1%	100,0%
	Öğrenci	32,9%	52,1%	15,1%	100,0%
	Emekli	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Diğer	50,0%	41,7%	8,3%	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Çalışmaya katılan kadınlardan çiftçi ve ev hanımı olanların çoğunun girişimcilik kelimesini duymadığı ve ücretsiz girişimcilik kurslarından haberi olmadığı grlmektedir. Girişimci olmanın zor olduğunu düşünen gruplar ise mesleği çiftçi ve memur olan kadınlardır. Meslek grupları bakımından kadınların geneli yeni eğitilmelere açıktır. Kooperatifleşme hakkında mesleği memur olan kadınlar hariç diğer kadınların çoğunun bilgisi olmadığı grlmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 19. Çalışmaya katılan kadınların aldıkları mesleki eğitimler

Alınan Eğitim	N	%
Herhangi bir eğitim almayan	336	71,2%
Dikiş, Nakış	37	7,8%
Sekreterlik, Bilgisayar, Muhasebe	23	4,9%
Kuaförlük	17	3,6%
Bakır İşleme	12	2,5%
Halı Dokuma	10	2,1%
Bilgisayar	6	1,3%
ocuk Gelişimi	5	1,1%
Ahşap Boyama	3	0,6%
ocuk Gelişim Merkezleri	3	0,6%
Yabancı Dil	3	0,6%
Moda ve Tasarım	2	0,4%
Resim	2	0,4%
Aile Danışmanlığı	1	0,2%
Amigurimi, Zeka Oyunları	1	0,2%
El Sanatları	1	0,2%
Farkındalık Eğitimi	1	0,2%
Gastronomi, Bilgisayar, Dil	1	0,2%
Güvenlik Kursu	1	0,2%
Meşruşat	1	0,2%
Nakış	1	0,2%
Okuma Yazma	1	0,2%
Restoran İşletmeciliği	1	0,2%
Sa Tasarımı ve Fotoğrafçılık	1	0,2%
Terzilik	1	0,2%
Ticaret, Tercümanlık	1	0,2%
Genel Toplam	472	100,0%

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Çalışmaya katılan kadınlardan herhangi bir mesleki eğitim almayanların oranı oldukça yüksek olup %71,2 düzeyindedir. Mesleki eğitim aldığını belirten kadınlar arasında ise en çok alınan eğitimler %7,8 oranı ile dikiş/nakiş eğitimi, %4,9 oranı ile sekreterlik eğitimi ve %3,6 oranı ile kuaförlük eğitimleridir. (Tablo 19).

Tablo 20. Çalışmaya katılan kadınların mesleki eğitim aldıkları kurumlar

Eğitim Alınan Kurum	N	%
Eğitim Almayanlar	336	71,2%
Halk Eğitim Merkezi	85	18,0%
Üniversite	27	5,7%
KOSGEB	12	2,5%
Diğer	12	2,5%
Genel Toplam	472	100,0%

Çalışmaya katılan kadınların mesleki eğitim aldıkları kurumların başında %18,0 oranı ile Halk Eğitim Merkezleri gelirken, kadınların %5,7'si üniversitelerden ve %2,5'i ise KOSGEB'ten mesleki eğitim aldıkları görölmektedir (Tablo 20).

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Tablo 21. Çalışmaya katılan kadınların mesleki eğitim alma istekleri

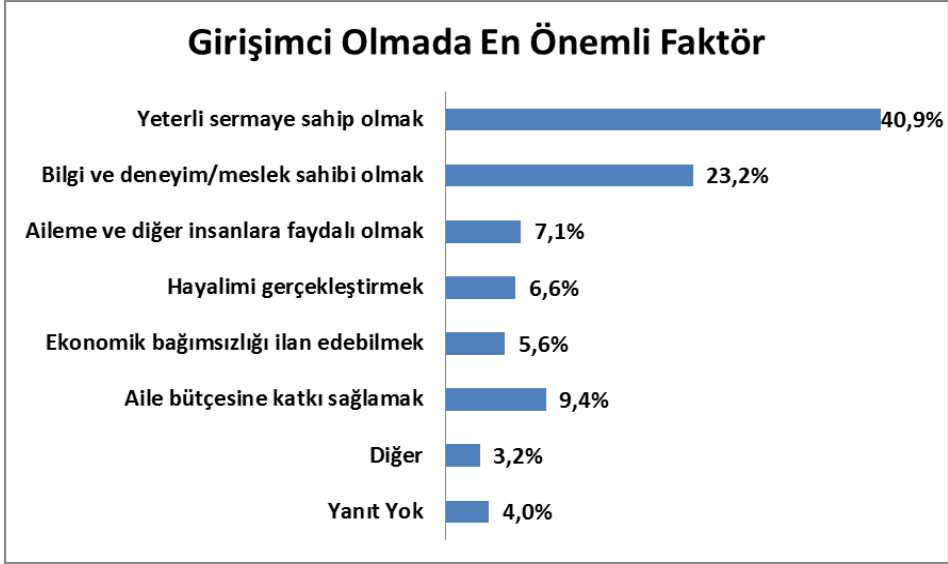
İstenen Eğitim	N	%
Eğitim Almak İstemiyor	422	89,4%
Dikiş Nakış	18	3,8%
Aşçılık	7	1,5%
Resim ve Boyama	6	1,3%
Dil	3	0,6%
Bilgisayar	2	0,4%
Halı Dokuma	2	0,4%
Kuaförlük	2	0,4%
Okuma Yazma	2	0,4%
Pasta Yapma Kursu	2	0,4%
Bakır İşleme	1	0,2%
Cilt Bakım	1	0,2%
Moda Tasarım	1	0,2%
Müzik	1	0,2%
Organizasyon	1	0,2%
Satış Elemanı	1	0,2%
Genel Toplam	472	100,0%

Çalışmaya katılan kadınların %89,4'ü yeni bir eğitim almak istemezken, %3,8'i dikiş/nakış eğitimi, %1,5'i aşçılık eğitimi, %1,3'ü resim ve boyama eğitimi almak istemektedirler. Alınmak istenen diğer eğitimlerin dağılımı Tablo 21'de verilmektedir.

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Çalışmaya katılan kadınlar açısından girişimci olmada en önemli faktörler genel olarak değerlendirildiğinde kadınlar yeterli sermayeye sahip olma ile bilgi ve deneyim/meslek sahibi olmanın girişimciliğin en önemli faktörleri olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanında girişimci olmanın aile bütçesine de katkı sağlamak için bir faktör olacağını düşünmektedirler.

şekil 29. Çalışmaya katılan kadınlar açısından girişimci olmada en önemli faktörler

BoŞ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

7. ÇALIŞTAY SONUÇ DEĞERLENDİRMESİ

Düzenlenen çalıştaya katılım sağlayan Adıyaman Valiliği, Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı İl Müdürlüğü, Adıyaman İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, KOSGEB Adıyaman İl Müdürlüğü, Adıyaman Belediyesi, Adıyaman Genç Kuşak Girişimci Kadınlar ve İstihdam Derneği (AKİD), Adıyaman Sağlık Sen Kadın Kolları Başkanlığı, GAP İdaresi Çok Amaçlı Toplum Merkezi (GAP ÇATOM) Adıyaman Şubesi Müdürlüğü ve GAP İdaresi Çok Amaçlı Toplum Merkezi Gerger Şubesi Müdürlüğü ilgili ve yetkili kişiler ile sahadan elde edilen izlenimler değerlendirilerek katılımcıların detaylı görüş ve önerileri alınmıştır. Kırsalda yaşayan kadınların karşılaştıkları sorunlar, bu sorunlara çözüm önerileri ve saha izlenimlerine ilişkin bilgiler katılımcılarla birlikte değerlendirilerek çalışma kapsamında elde edilen bulgular analiz edilmiştir.

Geçmişten günümüze kent merkezlerinde ve özellikle de kırsalda yaşayan kadınların içinde buldukları zor koşulların önüne geçilmesi ve kadınların ekonomik gelişmenin bir parçası olabilmesi için iş gücüne katılmalarının yanında bu durumun resmi olarak kayıtlara geçmesini sağlamakla mümkün olacaktır. Kırsal alanlarda yaşayan kadınların tarımla ilgili yaptıkları işlerin kayıt altına alınması ve kadınlara sosyal güvence sağlanması oldukça önemlidir. Kırdan kente gelen ve rakiplerine oranla dezavantajlı olan kadınların ise günlük ev temizliği gibi sosyal güvenceden yoksun ve ağır çalışma koşulları altında çalışmalarının önüne geçilmesi için denetimlerin artırılması gerekmektedir. Ayrıca bu gibi dezavantajlı kadınlara yönelik sosyal haklar konularında bilgilendirme seminerleri mahalle bazında gerçekleştirilmelidir.

Kamu-Üniversite-Sanayi işbirliği ve dernekler tarafından kadınların bilinç düzeylerini artıracak hatta meslek edindirme kursları ile meslek sahibi olmaları sağlanacak projelerin geliştirilmesi ve bu projelerin mutlaka sürdürülebilir olması gerekmektedir. Sürdürülebilirliği olmayan, proje bütçesi dahilinde yapılan çalışmalar bütçe bittiğinde yarım kalmakta ve geleceğe dair herhangi olumlu bir etkisi olmamakla birlikte kadınlar açısından olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir.

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

ÇSGB
T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Maddi sıkıntılar nedeni ile boşanmaların önüne geçmek için kadınların işgücüne dahil olması gerekmektedir. Kadının maddi gelir elde etmesi hanehalkı gelirlerinin artmasını sağlayacak ve maddiyata dayalı sorunlar önlenmiş olacaktır. Aile bütünlüğü açısından kadınların işgücüne dahil olması oldukça önemli bir konudur. Farklı sebeplerden boşanan kadınlar devletin sunduğu sosyal hizmetlere erişimi oldukça kolay olmaktadır.

Saha çalışmasında karşılaşılan erken evlilik olgusunun son yirmi yıldan son on yıla gelindiğinde giderek azaldığı, son on yıl içerisinde ise oldukça düşük seviyelere geldiği görülmektedir. Bu azalmanın sebebi olarak kız çocuklarının okullaşma oranının artması ve zorunlu orta öğretim uygulamalarının olması ile birlikte yasalar gereği sıkı önlemler alınarak erken evlilik yapma düşüncesi olanlarında baskı altında olmasıdır. Kız çocuklarının eğitim düzeyi arttıkça zorla erken evlendirilmelerine de razı olmamaları da önemli bir nedendir.

Ankete katılan kadınlardan evli olanlarda ortalama çocuk sayısı 2,36'dır. Kadınların geçmişe oranla daha az çocuk yaptıkları görülmektedir. Bunun en önemli nedeni ise ekonomik temelli olup kadınların bakabilecekleri sayıda çocuk yapma bilincinde olmalarıdır.

Ankete katılan kadınlar eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde eğitime devam etme isteğinin en düşük olduğu özellikle 18-24 yaş arasındaki çekirdek ailesi ile birlikte yaşayan, öğrenci olmayan ve bekar olan kadınların olduğu görülmüştür. Kırsaldaki bu yaş grubu genç kadınların eğitime devam etmek istememeleri önemli bir sorundur. Bu durum üzerinde durulması ve sebeplerinin araştırılması gereken bir durum olup, yeni projeler kapsamında bu gruba yönelik girişimcilik ve meslek edindirme kursları düzenleyerek işgücüne katılmaları sağlanabilir.

Kırsal alanlarda çalışan kadınlarda kayıt dışı çalışma oranı oldukça yüksek olup kadınların yaptıkları üretimler ve ekonomiye katkıları kayıt altına alınamamaktadır. Bunun önüne geçilmesi için denetimlerin artırılması ve gerekli yasaların çıkarılması gerekmektedir. Aynı zamanda kırsalda yaşayan kadınlara köy köy mahalle mahalle dolaşarak

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

bilgilendirme eğitimleri yapılmalıdır.

Kırsalda yaşayan kadınların göç etme durumları düşünüldüğünde genel olarak kadınların eğitim, ulaşım, sağlık ve sosyal hayat yaşam koşullarının zor olduğu daha kırsal sayılabilecek köy ve kasabalardan il ve ilçe merkezlerine geldikleri görülmektedir. Bu zor şartlar altında kadınların çoğu çocuklarının eğitimi, eşlerinin işleri sebebi ile veya evlilik nedeni ile göç ettikleri dolayısı ile kendi istekleri dışında göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Bu durumun önüne geçilmesi için köy ve kasabalar gibi küçük yerleşim yerlerinde bahsedilen zor koşulların iyileştirilmesi bir zorunluluktur.

Kırsal alanda yaşayan kadınların çoğunun mesleği ev hanımı olması sebebi ile evin geçimini sağlayanlar eşleri olmaktadır. Evli olmayan kadınlar açısından ise evin geçimi baba ve/veya kardeşler tarafından sağlanmaktadır. Ekonominin güçlendirilmesi açısından çalışmayan bu kadınların farklı projeler geliştirilerek istihdama katılmaları gerekmektedir.

Sınırlı ekonomik geliri olan kırsaldaki kadınların iş kurma düşünceleri olsa da ellerine geçen parayı değerlendirme şekli olarak evin geçimi için harcamak yönündedir. Maddi olarak yeterli birikimi olmayan kadınlar girişimci olmak ve iş kurmak düşüncesinden oldukça uzaktırlar. Kırsaldaki kadınların iş kurmalarını mümkün kılmak için devlet desteğine ihtiyaç duydukları açıktır.

Çalışmaya katılan kadınların geneli girişimcilik ve genel işletme eğitimi ile ilgili konulara sıcak baktıkları görülürken iş kurma cesaretlerinin olmayışı ve ortaklık kurmaya da sıcak bakmamaları kadınların önünde bir engel teşkil etmektedir. Bu durumun aşılması açısından ilgili kurumların, dernek ve vakıfların çabası ile kooperatifler kurularak kadınların meslek sahibi olmaları ve ürettikleri ürünlerden gelir elde etmeleri sağlanabilir. Bu tür kooperatif yapılarının sürdürülebilir olmaları garanti altına alacak proje ve destekler yine ilgili kurum, dernek ve vakıflarca sağlanmalıdır.

Genelde olduğu gibi kırsaldaki kadınlarında el becerileri arasında ilk sırada dikiş-nakış, örgü gibi bilindik beceriler yer almaktadır. Geçmiş zamanlara oranla halı ve kilim dokuma konusunda ise beceri sahibi olan

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

kadınlar giderek azalmaktadır. Bunun sebebi ürettikleri halı kilim ve yolluklardan yeterli maddi gelir elde edememeleri gelmektedir. Bu durum markalaşma ve reklam faaliyetlerinin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Adıyaman'da bu halı, kilim ve yolluk işi yapan esnaflar ziyaret edildiğinde İran, Hakkari ve Malatya bölgelerinde dokunan halı, kilim ve yollukların yüksek fiyattan alıcı bulduğu, Adıyaman'da dokunan çok az sayıda ürünler içinse düşük fiyatlardan alıcılar olduğu gözlemlenmiştir. Eskiden olduğu gibi kaliteli ve çok sayıda Adıyaman dokuması ürün olmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu sorunun önüne geçebilmek için Halk Eğitim Merkezleri tarafından dokuma için uygun olan ilçelerde kurslar düzenlenerek bu el becerisi Adıyaman'da yeniden canlandırılmalıdır.

Adıyaman'da örnek bir proje olan İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından düzenlenen Tarımda Girişimcilik gibi projelerin kırsala yayılması ve daha çok kadınının eğitim alması oldukça önemlidir. Bu tür girişimcilik eğitimlerine farklı modüllerde eklenerek kırsaldaki kadınların bilinç düzeyleri artırılmalıdır.

Adıyaman Merkez ve Gerger İlçesinde faaliyet gösteren ve kadınlar için oldukça yararlı kurslar düzenleyen GAP ÇATOM gibi merkezlerin sayıları il ve ilçe bazında artırılmalıdır.

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

8. MEVCUT SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

“Kınalı Eller Bakıra Can Verdi” projesi ile ekilebilir tarım alanları Atatürk Barajı havzasında kalan ve Yeni Samsat ilçesine göç etmiş, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'ndan yardım alan kadınlara bakır işleme alanında teknik ve mesleki eğitimler verilerek teknik beceri kazandırılmasının yanısıra sosyal gelişim eğitimleri verilerek sosyo-ekonomik anlamda kadınların bilinç düzeylerinin artırılmasına ek olarak kırsal alanda yaşayan ve işgücüne katılımı düşük olan kadınların konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal hayata katılımlarının kolaylaştırılması ve kadınlara yönelik cinsiyet ayrımcılığının önlenmesini amaç edilmiştir. Bu sayede kadınların kendilerine olan güvenlerinin artırılması, işgücüne katılımlarının artırılması ve istihdamda sürekli olmalarının sağlanması da hedeflenen sonuçlar arasındadır. Bu proje kapsamında ayrıca kırsal alanda yaşayan Adıyaman kadının güçlendirilmesi de hedefi yer almaktadır. Bu hedef doğrultusunda projenin bileşenleri arasında yer alan saha çalışması anket yolu ile Adıyaman merkez kırsalı ve ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Anketlerden elde edilen sonuçlarla birlikte Türkiye ve Adıyaman'da kırsalda yaşayan kadınların genel sosyo-ekonomik durumları değerlendirilmiştir. Adıyaman kırsalındaki kadınların yaş, cinsiyet, medeni durumu eğitim düzeyleri, gelir durumları vb. analiz edilmiş; kırsaldaki Adıyaman kadını profili ortaya konulmuştur. Yapılan anketlerle ayrıca kırsalda yaşayan kadınların girişimcilik ve ticarete bakış açıları değerlendirilerek yoksulluk, eğitim, sağlık, girişimcilik, pazarlama, örgütlenme gibi öncelik arz eden konularda karşılaşılan mevcut sorunlar ortaya konulmuştur. Yapılan saha çalışmasında kırsalda yaşayan kadınların ekonomik kalkınmaya katılımını arttırarak yaşam kalitesini yükseltmenin yanı sıra kadının güçlendirilmesi için sahip olduğu güçleri ortaya çıkarmak ve farkındalık oluşturmak hedeflenmiştir.

Hazırlanan bu rapor ile mevcut sorunlar ortaya konularak, kadınların ekonomide kalkınmaya katılımını arttırarak yaşam kalitesini yükseltmenin yanı sıra kadının sahip olduğu güçleri ortaya çıkarmayı

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

ÇSGB
T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

sağlayacak çözüm önerileri geliştirilmiştir.

Proje ile Adıyaman kırsalında yaşayan tüm kadınların mevcut durumları analiz edilerek eğitim ve sosyo-ekonomik anlamda karşılaştıkları sorunlarda ortaya konmaya çalışılmıştır. Adıyaman nüfusun %33,7'sinin (205.782 kişi) kırsal alanda yaşadığı ve kırsal alanda yaşayanlarında yarısının kadın olduğu düşünüldüğünde; kırsalda yaşayan kadınların mevcut sorunlarının göz ardı edilmemesi gerekmekte ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirilmeli ve de öneriler hayata geçirilmelidir.

Yapılan saha çalışmasının izlenimleri değerlendirildiğinde anket yapılan kadınların çoğunluğunun evli ve ev hanımı olan kadınlar olduğu görülmüştür. Çalışmaya katılan kadınlardan evli olanların ortalama evlenme yaşları 19,77 olup, ortalama çocuk sayıları ise 2,36'dır. Bu durum kadınların genel olarak evlendikten sonra çocuk sahibi olup zamanlarını çocuk bakarak ve ev işleri yaparak geçirdiklerinin göstergesidir. Kadınların iş gücüne dahil edilmesi ve istihdam edilebilmesi için kent merkezlerinde yer alan kreş ve anaokulu gibi çocukların gündüz bakımlarını üstlenecek kurumların kırsal alanlarda da hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Saha çalışması sırasında hem Samsat ilçesinde hem de Gerger ilçesinde başarılı bir şekilde uygulanan mesleki ve teknik eğitimlerin kadınlar üzerindeki olumlu etkileri gözlemlenmiştir. Samsat ilçesinde "Kımalı Eller Bakıra Can Verdi" projesi kapsamında eğitim alan kadınların bakır işçiliğini öğrenmeleri ve kendilerine meslek edinmeleri kendilerine olan özgüvenlerinin artmasını sağlamıştır. Gerger ilçesinde ise Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında bu ilçede açılan Çok Amaçlı Toplum Merkezi (ÇATOM) bünyesinde kadınların kuaförlük, dikiş-nakış ve çeyiz işçiliği gibi alanlarda eğitim almaları ve yaptıkları işlerden gelir elde etme imkanlarını öğrenmeleri yine kadınların toplum tarafından kabullenmelerini sağlamış ve kadınların kendilerine olan öz güvenlerini yükseltmiştir. Bu gibi başarılı örnekler kırsalda yaşayan kadınların, verimli ve etkili bir biçimde mesleki ve teknik eğitimler almaları durumunda çalışarak ve üreterek gelir elde edebileceklerini göstermektedir. Bu sayede kırsalda yaşayan kadınların işgücüne katılım oranları ve istihdam

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

olanakları da artacaktır.

Adıyaman'da tarımsal faaliyetlerde kayıtlı olarak çalışan kadın sayısı 2015 yılı itibarı ile toplam tarımsal faaliyetlerde çalışanlar içerisinde %11,4 (667 kişi) olduğu düşünöldüğünde bu rakamın gerçeği yansıtmadığı ortadadır. Bu durum tüm Türkiye'de olduğu gibi Adıyaman'da da tarımda kayıt dışı çalışma oranının çok yüksek olduğunun bir göstergesidir. Kırsal alanlarda tarım ve hayvancılıkla uğraşan kadınların yaptıkları işler işgücü olarak görülmediğinden kayıt dışı çalışma oranı da artmaktadır. Bunun önüne geçmek için kırsalda yaşayan kadınlara ve erkeklere sosyo-ekonomik eğitimler verilerek kadınların mevcut durumlarının iyileştirilmesi ve farkındalıklarının artırılması gerekmektedir. Ayrıca kırsalda yaşayan, tarımsal faaliyetlerle uğraşan ve ücretsiz aile işçisi statüsünde olan kadınlara zorunlu tarım sigortası kapsamında düşük primler ödeyerek emekli olabilecekleri sistemler geliştirilmesi gerekmektedir.

Saha çalışması sırasında Gerger ilçesinde yer alan ÇATOM merkezinde kadınların Adıyaman'da öne çıkan sektörlerden olan tekstil alanında kurumsal bir firmanın sosyal sorumluluk projesi kapsamında dikiş-nakiş işçiliğini yaparak hem meslek edindikleri hem de gelir elde ettikleri görölmüştür. Bu durum son derece olumlu bir uygulama olup, Adıyaman'da öne çıkan sektörlerde ve mümkünse tüm sektörlerde sosyal sorumluluk projeleri kapsamında yada doğrudan hizmet alımı kapsamında kırsal alanlarda yaşayan kadınların işgücüne dahil edilmesinde firmalar tarafından amaç edinilmelidir. Özellikle Çelikhan gibi nüfusun tamamına yakınının yılın üç dört ayında tütüncülükle uğraştığı kırsal alanlarda, geri kalan zamanlarda kadınların işgücüne dahil edilmesine katkı sağlayacak projeler firmalar tarafından üretilmelidir.

Adıyaman ili dışında özellikle İstanbul ve çevresinde işletmesi bulunan iş adamlarına gerekli teşvikler sağlanarak yapacakları yeni yatırımları özellikle kendi ilçelerinde yapmaları sağlanmalıdır. Bunun en güzel örneği tarım alanlarının az olduğ ve dağlık bir alanda kurulu olan Sincik ilçesi verilebilir. Merkez nüfusu 4081 kişi olan Sincik ilçesinde yer alan tekstil firmaları sadece merkezde yer alan kadınlara değil yakın

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

köylerden gelen diğer kadınlara da iş olanakları sunmaktadır. Sincik ilçesinde ayrıca Sincik Kaymakamlığı ve Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü tarafından el sanatları kursları düzenlenmesi ve üretilen ürünlerin El Sanatları Sergisinde sergilenmesi kadınların sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda gelişmelerine katkı sağlamaktadır. Bu tarz girişim ve kursların tüm ilçelerde uygulanması kırsalda yaşayan Adıyamanlı kadınların güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Çalışmaya katılan kadınlardan geliri olan yani evin geçimine katkı sağlayanların oranı %9,1 düzeyinde olup oldukça düşük seviyede olduğu görülmektedir. Bu durum kırsal alanlarda evin geçiminin erkekler üzerinden sağlandığının bir göstergesidir. Kadınlardan mesleklerini veya el becerilerini ticarete dönüştürmek isteyenlerin oranını %69,1 olup bu oran kadınların para kazanma isteklerini ortaya koyarken, buna cesaret etme noktasında bir iş kurma düşüncesi olan kadınların oranı sadece %34,3'tür. Bu durum kadınların para kazanıp aile bütçesine katkıda bulunmak ve ekonomik anlamda aile için söz sahibi olma isteklerini yansıtmaktadır. Diğer taraftan iş kurma cesaretlerinin olmayışı yeterli maddi birikimlerinin olmamasından ve de girişimcilik konusunda eğitimsiz olmalarından kaynaklanmaktadır. Bu sorunların aşılması ve de kırsal alanda yaşayan kadınların sosyo-ekonomik anlamda daha çok söz hakkına sahip olmaları ancak gerekli eğitimlerin verilmesi ve iş kurmalarını teşvik maddi desteklerin sağlanması ile mümkün olacaktır. Ayrıca araştırmaya katılan kadınların bireysel olarak maddi anlamda yeterli olmaları ve ticarete ortaklığa da sıcak bakmamaları iş kurma cesaretlerini büyük oranda azaltmaktadır. Bu durumun önüne geçilmesi için zayıf olan kooperatifleşme bilincinin artırılması ve kurulacak kooperatifler vasıtası ile üretecekleri ürünleri satıp gelir elde etmeleri sağlanmalıdır.

Atılacak adımlarla kırsalda yaşayan kadınların işgücüne katılmaları, ortalama 1650 TL olan hane halkı gelirinin artmasını sağlayacak ve ailesinin ekonomik anlamda daha rahat yaşam koşullarında hayatlarını sürdürmelerini sağlayacaktır. Aksi takdirde hanehalkı nüfusu ortalama 4,94 kişi olan katılımcılar, ortalama 1650 TL aylık gelirle hem yoksulluk hem de açlık sınırının altında yaşamlarını sürdürecektir.

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

CSGB
T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Kırsal alanda yaşıyan kadınların buldukları yerlerde yani yaşam alanlarında işgücüne dahil olmaması buna ek olarak yeterli eğitim ve sağlık koşullarından mahrum olmaları kadınları göçe zorlamaktadır. Çalışmaya katılan kadınlarda göç etmenin ilk sıradaki sebeplerinden birisi evlilik olup eşinin işi dolayısıyla kadınlar buldukları yerleri terk etmektedirler. Genellikle göç ettikleri yerler ise merkeze yakın olan köylerden olmaktadır. Toplam nüfusun 623.811 kişi olduğu 2000 yılında kırsal alanda yaşıyan nüfus oranı %45,66 (284.872 kişi) iken 2016 yılı itibarı ile kırsal alanda yaşıyan nüfus oranının %33,7'ye (205.782 kişi) gerilemesinin en önemli nedeni kırdan kente yapılan göçtür. Bu olumsuz durumun önüne geçilmesi için özellikle kırsal alanda yaşıyan kadınların eğitim seviyelerinin artırılması, gerekli mesleki ve teknik eğitimin verilmesi, buldukları yerde işgücüne katılım oranlarının artırılması ve istihdam edilmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde kırdan kente göç eden kadınların rakiplerine oranla daha dezavantajlı olmaları sebebi ile iş bulmaları ve gelir elde etmeleri oldukça zor olacak ve de içinde bulunduğu ev hanımı olma ve çocuk bakma rolünden kurtulamayacaktır.

İNSAN KAYNAKLARININ
GELİŞTİRİLMESİ
PROGRAM OTORİTESİ

ÇSGB
T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK
BAKANLIĞI

BoŞ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

9. KAYNAKÇA

1. Can, M. ve Esengün, K. (2007). Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Programlarının Türkiye'nin Kırsal Kalkınması Açısından incelenmesi: SAPARD ve IPARD Örneği* GOÜ. Ziraat Fakültesi Dergisi, 2007, 24 (2), 43-56
2. Can, Y. ve Karataş, A. (2007), Yerel Ekonomilerde Kalkınmanın İtici Gücü Olarak Kadın Girişimcilerin Rolü Ve Mikro Finansman: Muğla İli Örneği. Selçuk Üniversitesi Karaman İ. İ. B. F. Dergisi Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, 251-261.
3. Gülçubuk, B. (2005). AB ve Türkiye'de Kırsal Yapı ve Kırsal Kalkınma. Ankara. http://www.wwf.org.tr/tr/docs/sunum_bulentgulcubuk.pdf. (Erişim Tarihi 28.04.2006).
4. Gümüşsoy, S., Aktekin, E. ve Keskin, G. (2016). Kadın Cinsiyeti ve Girişimcilik. Global Business Research Congress (GBRC), May 26-27, 2016, Istanbul, Turkey. DOI: 10.17261/Pressacademia.2016118639
5. Özgen, Ö. ve Ufuk, H. (2000). Kırsal kesimde kadın eğitimi - Türkiye Ziraat Mühendisliği V. Teknik Kongresi, 2000
6. Tamer, G. (2013) Dünya'ya Kıyasla Türkiye'de Kadın Girişimciliği. International Conference On Eurasian Economies 2013.
7. SOYSAL, A. (2013) Kırsal Alanda Kadın Girişimciliği: Türkiye İçin Durum Değerlendirmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Nisan 2013, 8(1), 163-189.
8. Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi, Ulusal Eylem Planı (2012 - 2016). T.C. Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı. 2012 –Ankara ISBN: 978-605-4672-15-8).
9. TÜİK, Girişimcilik 2015. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24870>
10. TÜİK, İstatistiklerle Türkiye 2015
11. http://ec.europa.eu/eurostat/documents/7330775/7339623/Turkey+_in_statistics_2015.pdf/317c6386-e51c-45de-85b0-ff671e3760f8

BoŞ